

Utrikesutskottets betänkande 2020/21:UU4

Nordiskt samarbete

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen från Sveriges delegation till Nordiska rådet och regeringens skrivelse om nordiskt samarbete till handlingarna. Utskottet föreslår också att riksdagen avstyrker samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet. Betänkandet behandlar ett antal motionsyrkanden om hur covid-19-pandemin påverkat det nordiska samarbetet. Vidare behandlas motionsyrkanden om sakfrågor inom Nordiska ministerrådet såsom miljö-, klimat- och transportfrågor, det nordiska ländernas regionala samarbeten samt Arktis och Barentsrådet. I betänkandet finns 18 reservationer (M, SD, C, V, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:90 Nordiskt samarbete

Redogörelse 2020/21:NR1 Nordiska rådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2020

Ca 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21

Ca 40 yrkanden i tre följdmotioner

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Skrivelsens och redogörelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Nordiskt samarbete m.m.....	6
Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin.....	12
Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet.....	16
De nordiska ländernas regionala samarbeten.....	18
Motioner som bereds förenklat.....	20
Reservationer	21
1. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (M).....	21
2. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (SD)	22
3. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (C).....	25
4. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (V)	26
5. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (KD)	28
6. Ministerråd för infrastruktur- och transportfrågor, punkt 2 (M, C, V).....	29
7. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (M).....	29
8. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (SD)	31
9. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (C).....	33
10. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (V)	36
11. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (KD).....	37
12. En nordisk coronakommission och utvärdering, punkt 4 (M, C, V)	38
13. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet, punkt 5 (M).....	39
14. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet, punkt 5 (SD)	40
15. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet, punkt 5 (C)	41
16. De nordiska ländernas regionala samarbeten, punkt 6 (M).....	42
17. De nordiska ländernas regionala samarbeten, punkt 6 (SD)	43
18. De nordiska ländernas regionala samarbeten, punkt 6 (V)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	46
Skrivelse 2020/21:90.....	46
Följdmotionerna	46
Redogörelse 2020/21:NR1	49
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	49
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	53

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nordiskt samarbete m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:163 av Per Lodenius (C),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 26,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 31,

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 15,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 1,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3, 18, 20 och 21,

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 6 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 6.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (KD)

2. Ministerråd för infrastruktur- och transportfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 4.

Reservation 6 (M, C, V)

3. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2, 3 och 8,

2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 5 och 9,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2, 4 och 7,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 16 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 1.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (KD)

4. En nordisk coronakommission och utvärdering

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 19,

2020/21:3206 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 och

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 2.

Reservation 12 (M, C, V)

5. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 22–24,

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 5.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C)

6. De nordiska ländernas regionala samarbeten

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 13, 14, 27 och 28,

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 16 (M)

Reservation 17 (SD)

Reservation 18 (V)

7. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

8. Skrivelsen och redogörelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2020/21:90 och redogörelse 2020/21:NR1 till handlingarna.

Stockholm den 20 maj 2021

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Markus Wiechel (SD), Jamal El-Haj (S), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Margareta Cederfelt (M), Lars Adaktusson (KD), Annika Strandhäll (S), Fredrik Malm (L), Mats Nordberg (SD), Camilla Hansén (MP), Magnus Ek (C), Diana Laitinen Carlsson (S) och Sara Gille (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2020/21:90 Nordiskt samarbete och Nordiska rådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2020, 2020/21:NR1. Utskottet behandlar även 28 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21, och 38 yrkanden i tre följdmotioner som bl.a. berör nordiskt och nordiskt-baltiskt samarbete, nordiskt samarbete under covid-19-pandemin samt nordområdessamarbetet. Av motionsyrkandena från allmänna motionstiden 2020/21 behandlas 19 stycken i förenklad ordning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018. Utrikesutskottet mötte Finlands utrikesutskott via videolänk den 14 oktober 2020 och Stortingets utenriks- og forsvarskomiteé den 25 februari 2021. Den 6 november 2020 deltog utrikesutskottets ordförande i ett möte i det nordisk-baltiska formatet NB8. Den 24 mars mötte utrikesutskottet Litauens utrikesutskott. Den 8 oktober 2020 och den 15 april 2021 informerade nordisk samarbetsminister Anna Hallberg om det nordiska samarbetet under covid-19-pandemin.

Skrivelsens och redogörelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelse 2020/21:90 redogör regeringen för samarbetet mellan de nordiska ländernas regeringar under 2020, med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet. Vidare innehåller skrivelsen information om det nordiska samarbetet under covid-19-pandemin samt nordområdessamarbetet i Barentsrådet och Arktiska rådet. I Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2020 (redog. 2020/21:NR1) redogörs för huvuddragen i Nordiska rådets verksamhet under det isländska ordförandeskapet 2020, det nordiska samarbetet under covid-19-pandemin, Nordiska rådets digitala session den 29–31 oktober 2020, samt en översikt över rådets övriga verksamhet under året. Berättelsen omfattar också redogörelser för de svenska riksdagsdelegationernas verksamhet i den parlamentariska Östersjökonferensen, den arktiska parlamentarikerkonferensen och den parlamentariska Barentskonferensen.

Utskottets överväganden

Nordiskt samarbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det nordiska samarbetet i frågor som miljö-, klimat och transport, försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, diskriminering, EU-direktiv, barn och ungdomsfrågor samt Åland och den nordiska passunionen

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (M, C, V).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3954 yrkande 2 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att regeringen bör verka för att fördjupa samarbete kring ekonomi och innovationer inom ramen för nordiskt samarbete. Vidare anförs i yrkande 3 att regeringen bör verka för ett ministerråd för infrastruktur och transport. I yrkande 4 anförs att regeringen bör verka för ett nordiskt ledarskap inom EU i den gröna omställningen och utformningen av taxonomin. I yrkande 6 anförs betydelsen av ökad nordisk samverkan när det gäller totalförsvar och cybersäkerhet för att Norden ska kunna leverera trygghet.

I kommittémotion 2020/21:3947 yrkande 3 av Aron Emilsson m.fl. (SD) anförs att regeringen bör utreda möjligheten att samordna nordiskt genomförande av EU-direktiv. I yrkande 18 anförs att regeringen ska slopa avfallsskatten och underlätta handel med avfall inom Norden. I yrkande 20 anförs motionärerna att regeringen ska arbeta för att förstärka samarbetet inom Norden vad gäller kvalitetssäkring av förutsägelser om effekter av havsförurning bl.a. genom gemensamma forskningsmiljöer. I yrkande 21 anförs att regeringen ska anpassa den svenska klimatpolitiken efter Nordiska ministerrådets slutsatser om de sätt på vilka Norden bäst kan bidra till klimatförbättring.

I kommittémotion 2020/21:3959 yrkande 4 av Linda Modig och Magnus Ek (C) anförs att regeringen bör verka för inrättande av ett ministerråd för transportfrågor. I yrkande 6 anförs att regeringen bör verka för ökad långsiktighet vad gäller stöd som riktar sig till barn- och ungdomsorganisationer. I kommittémotion 2020/21:2942 yrkande 15 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) anförs motionärerna att regeringen bör fortsätta att verka för att fördjupa och utveckla det nordiska samarbetet. I kommittémotion 2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) anförs i yrkande 1 att regeringen bör arbeta för att göra Norden till den mest integrerade och klimatsmarta regionen i världen.

I motion 2020/21:163 av Per Lodenius (C) anförs att regeringen och riksdagen bör uppmärksamma att det 2021 är 100 år sedan Ålandsöverenskommelsen.

I kommittémotion 2020/21:597 yrkande 2 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförs att regeringen bör uppmärksamma den nordiska passunionens 70-årsjubileum 2022. I yrkande 26 anför motionärerna att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika.

I kommittémotion 2020/21:2776 yrkande 31 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anför motionärerna att regeringen bör verka för att det nordiska samarbetet bör fokusera på försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar samt lösa de gränshinder som försvårar för den fria rörligheten och integrationen mellan våra länder.

Utskottets ställningstagande

Samarbetet mellan de nordiska länderna är ett av de äldsta och mest omfattande regionala samarbetena i världen. Den nordiska modellen har blivit framgångsrik dels på grund av en hög samhällslig tillit, dels på grund av de nordiska ländernas starka och delvis unika demokrati- och folkrörelsetraditioner. Oavsett land kännetecknas Norden av en djup respekt för demokrati, rättsstaten, jämställdhet och mänskliga rättigheter. De gemensamma värderingarna bidrar till att förstärka Nordens position som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner. Utgångspunkten för det nordiska samarbetet är att det ska fokusera på områden där en gemensam nordisk insats skapar ett mervärde för de nordiska länderna och deras medborgare – det som även kallas nordisk nytta. Det handlar om att underlätta medborgarnas vardag, om erfarenhetsutbyte inför reformer på olika samhällsområden och om att få genomslag för gemensamma nordiska värderingar i internationella sammanhang.

Miljö, klimat, innovation och transportfrågor

Den nordiska regionen ses som en förebild på miljö- och klimatområdet. En viktig orsak är den långa traditionen av politiskt samarbete inom detta område. Utmaningar framöver gör att samarbetet blir ännu viktigare. I regeringens skrivelse redogörs för de nordiska ländernas gemensamma vision, Vår vision 2030. Visionen slår fast att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. Under hösten 2020 antogs den handlingsplan som definierar hur arbetet för att nå visionen ska se ut under åren 2021–2024. Sverige står bakom ambitionen att stärka samarbetet ytterligare. Den nordiska expertgruppen för hållbar utveckling ska säkerställa en tydlig koppling mellan arbetet med hållbar utveckling i Norden och Agenda 2030 med tillhörande globala mål för hållbar utveckling. En av huvudprioriteringarna i visionen är ett konkurrenskraftigt Norden med fokus på att främja grön tillväxt i Norden

baserat på kunskap, innovation, mobilitet och digital integration. Ambitionen är att nordiska företag inom life science och hälsoteknik ska vara ledande i världen. Detta ska uppnås bl.a. via samarbete kring en gemensam nordisk marknadsföring.

Sveriges regering har antagit både en strategi och en handlingsplan för en cirkulär ekonomi där avfall ses som en resurs. Att främja och uppnå giftfria och resurseffektiva kretslopp är en prioritet för regeringen. Sedan flera år tillbaka är avfallshierarkin införd i miljöbalken för att reglera hur avfallsinnehavare ska hantera sitt avfall för att öka resurseffektiviteten. Bestämmelser och målsättningar med avfallshantering grundar sig på EU-gemensamma beslut och den marknad för avfallshantering som finns inom unionen. Dessa mål och bestämmelser utgör även för övriga nordiska länder grunden i avfallshanteringen. Regeringen har beslutat om etappmål för återanvändning av förpackningar, minskat matsvinn och ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall, enligt interpellationssvar.

Utskottet anser att havsförurning är en mycket oroande effekt av utsläppen av koldioxid från fossila bränslen som riskerar försämra havens förmåga att bidra till livsmedelproduktion och det syre vi andas. Endast ambitiösa klimatmål och en aktiv omställning för att fasa ut användningen av fossila bränslen kan åtgärda havsförureningen. Det är av vikt att minska de negativa effekterna på de marina ekosystemen från faktorer som avfallshantering, övergödning, farliga ämnen, fiske och fysisk störning. Därmed stärks ekosystemets motståndskraft mot effekterna av klimatförändringen. Sverige arbetar i dag tillsammans med våra grannländer inom EU, det nordiska samarbetet och inom Helcom och Ospar för ett ambitiöst åtgärdsarbete på alla dessa områden. Övervakning, indikatorutveckling och modellering är en naturlig del av detta samarbete. När det gäller forskning och innovation finns det stor potential i EU-samarbetet. Det nya EU-ramprogrammet Horisont Europa innebär goda möjligheter för nordiska forskare att medverka i utlysningar på det marina området, inklusive havsförurening, enligt interpellationssvar.

EU:s taxonomi är ett gemensamt klassificeringssystem för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. Syftet med taxonomin är att hjälpa investerare att identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar. Inom ramen för det nordiska samarbetet leder Sverige samarbetet om klimatomställning i näringslivet. Ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik leder även ett fyraårigt tvärsektorielt projekt om inkluderande ekonomisk tillväxt i arbetet med den gröna omställningen. En av de danska ordförandeskapsprioriteringarna för 2020 "Ett konkurrenskraftigt Norden" – fokuserade på främjandet av grön tillväxt i Norden baserad på kunskap, innovation, mobilitet och digital integration.

Det har förts diskussioner i nordiska sammanhang om behovet av ett ministerråd för transport- och infrastrukturfrågor. Nordiska rådet har rekommenderat Nordiska ministerrådet att inrätta ett sådant ministerråd i

budgeten för 2021 och handlingsplaner för 2021–2024. Ett annat område som prioriteras högt av Nordiska rådet är samhällssäkerhet. Vid sessionen 2019 antog Nordiska rådet enhälligt en strategi för samarbete kring samhällssäkerhet, och rådets presidium vill att förslagen i strategin också finns med i handlingsplanerna för de kommande åren. Väl fungerande transporter i hela landet är viktiga för människors möjligheter att ta sig till jobb och skola och för effektiva transporter av industrins varor. Gränsöverskridande transportinfrastruktur har en stor betydelse både för tillväxt och tillgänglighet i våra respektive länder. Utskottet anser att det är viktigt att den gränsöverskridande infrastrukturen mellan de nordiska länderna gör det attraktivt att bo och arbeta över landsgränserna och gör det möjligt att på ett mer hållbart sätt resa och transportera varor mellan länderna och vidare ut i Europa. Utskottet noterar att det finns ett existerande ad hoc-samarbete på transportområdet mellan de nordiska länderna inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Nordiskt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete

Det nordiska försvarssamarbetet, Nordic Defence Cooperation (Nordefco), fortsatte under 2020 att vidareutvecklas i enlighet med det strategiska styrdokumentet Vision 2025. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är av stor betydelse att det nordiska försvarssamarbetet utvecklas till att omfatta samarbete i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden (bet. 2020/21:UFöU4). En sådan utvidgning av samarbetet har ett säkerhetspolitiskt värde samtidigt som det bidrar till effektivare resursanvändning och ökad operativ förmåga. Utskottet anser, liksom i betänkande UFöU4, att Nordefco kan utgöra ett ramverk för konsultationer och informationsutbyte om bilaterala och trilaterala samarbeten mellan de nordiska länderna. Som regeringen anger i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) har en sådan utvidgning av samarbetet ett säkerhetspolitiskt värde samtidigt som det bidrar till effektivare resursanvändning och ökad operativ förmåga. De nordiska försvarsministrarna nyttjade vid flera tillfällen under 2020 den mekanism för kriskonsultationer och informationsutbyte mellan försvarsdepartementen som etablerades föregående år, bl.a. för att utbyta information om konsekvenser av covid-19 inom försvarsområdet. Arbetsgrupper inom cybersäkerhet och de militära delarna av totalförsvaret presenterade rekommendationer kring utbyte av lärdomar och möjliga samarbetsområden. Inom materielområdet anslöt sig Danmark till underavtalet om försörjningstrygghet. Ett underavtal inom exportkontroll ingicks av försvarsministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Arbetet med en gemensam upphandling av ett nordiskt stridsuniformssystem, Nordic Combat Uniform, togs vidare under 2020 enligt regeringens skrivelse.

Nordiskt samarbete kring diskriminering

Europarådet, i vilket alla nordiska länder ingår, antog 2010 en rekommendation med riktlinjer för hur medlemsstaternas lagar och regler ska förbättras när det gäller hbtqi-personer. Utskottet understryker, liksom i betänkande 2016/17:UU3, vikten av att Sverige såväl i nordisk-baltiska samarbeten som bilateralt med nordiska och baltiska länder fortsätter att uppmana regeringar att förhindra diskriminering och att arbeta för en attitydförändring gentemot hbtqi-personer. Utskottet förutsätter att regeringen inom internationella forum såsom Nordiska ministerrådet fortsätter att aktivt arbeta för att utöka skyddet mot diskriminering.

Nordiskt genomförande av EU-direktiv

Utskottet noterar, liksom i betänkande 2015/16:UU18, att det danska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 2015 påbörjade en undersökning av formerna för en gemensam genomgång av kommande EU-rättsakter. Utskottet noterar att Nordiska rådet under 2015 rekommenderade Nordiska ministerrådet att införa som en fast praxis att ordförandelandet löpande går igenom kommande EU-rättsakter. Ordförandelandet gör sedan en prioritetsordning av dessa utifrån direktivens uppskattade betydelse för den fria rörligheten i Norden samt bjuder in till nordiska samråd kring tolkning, process och genomförande. Samarbetsministrarna beslutade vid sitt möte i september 2019 om ett pilotprojekt där utökade former för samarbete kring genomförande av EU-rättsakter ska utforskas. Under 2021 har det finska ordförandeskapet tagit över arbetet med att etablera pilotprojekt där ministerrådet för justitiefrågor kommer att diskutera lämpliga rättsakter vid sitt nästkommande möte under 2021.

Nordbuk

Under året fortsatte Nordiska barn- och ungdomskommittén (Nordbuk) att genomföra den tvärssektoriella strategin för barn och unga i Norden 2016–2022. Målet är att Norden ska vara den bästa platsen i världen för barn och unga att växa upp i. De övergripande målen för strategin är att hela Nordiska ministerrådet, i större utsträckning, ska integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i sitt arbete och därmed i högre grad belysa och beakta barn och ungas egna röster. Nordbuds stödprogram Norden 0–30 riktar sig till barn och unga upp till 30 år och fördelar stöd till projekt, initiativ och nätverk av politisk, social eller kulturell karaktär. Utskottet konstaterar att stödprogrammet under 2020 beviljade medel till omkring 30 projekt. Enligt Nordiska ministerrådets regelverk kan beviljade medel för projekten användas inom ramen för tre år. Utskottet noterar att Nordiska ministerrådet och Nordiska barn och ungdomskommittén ökat budgeten för Norden 0–30 med start 2021 och de kommande 4 åren med ca 1 miljon DKK. Kommittén arbetar nu också på att förbättra tillgängligheten och sänka trösklarna för de organisationer som söker projektstöd. Utskottet noterar vidare att det finska

ordförandeskapet under 2021 verkar för att ett barn- och ungdomsperspektiv ska genomsyra hela det nordiska samarbetet.

Ålandsöverenskommelsen 100 år och nordiska passunionen 70 år

Åland är en del av republiken Finland men har ett eget självstyrande parlament. Inom de områden Åland har sin egen lagstiftning fungerar ögruppen i praktiken som en egen nation. Sedan 1856 enligt internationella avtal är Åland en demilitariserad zon och även neutraliserat sedan 1921. Sverige värnar om Ålandsöarnas speciella status och den demilitariseringsregim som reglerat området i mer än 150 år. Att Åland är demilitariserat innebär att militära styrkor, anläggningar och befästningar inte får förekomma. Neutraliseringen av Åland innebär att inga krigshandlingar får äga rum inom Åland. Finland är förpliktat att garantera att denna status upprätthålls. Har ett angrepp trots allt riktats mot Åland eller genom öarna mot fasta Finland har Finland inte bara rätt utan även skyldighet att försvara Ålands neutralisering.

Ålands självstyrelse firar sitt 100-årsjubileum 2021–22. Under det finska ordförandeskapsåret kommer man att särskilt belysa Ålands, Färöarnas och Grönlands deltagande i det nordiska samarbetet, och visa hur det stärker den demokratiska hållbarheten i Norden. Finlands regering, Ålands landskapsregering och Nordiska ministerrådet arrangerar en internationell konferens kring temat under hösten 2021. Svensk-åländska parlamentariska vänskapsföreningen i Sveriges riksdag anordnar, i samarbete med Ålands landskapsregering och lagting, ett digitalt Ålandsseminarium den 26 maj i år för att uppmärksamma 100-årsfirandet. Sveriges talman Andreas Norlén och talmannen för Ålands lagting deltar i seminariet. Sveriges statsminister och Finlands statsminister har även bjudits in att delta vid ett hundraårsjubileum på Åland i sommar. Talman Norlén och Talman Vehviläinen är även inbjudna att besöka Åland i samband med självstyrelsedagens firande den 9 juni 2022. Då även båda ländernas statschefer är inbjudna.

Utskottet konstaterar att varken Nordiska ministerrådet eller regeringen har planer på att uppmärksamma den nordiska passunionens 70-årsjubileum.

Mot bakgrund av ovan avstyrker utskottet motionerna 2020/21:2776 yrkande 31, 2020/21:2942 yrkande 15, 2020/21:2943 yrkande 1, 2020/21:3947 yrkande 3, 18, 20 och 21, 2020/21:3959 yrkande 4 och 6, 2020/21: 3954 yrkande 2–4 och 6, samt 2020/21:597 yrkande 2 och 26.

Motionsyrkandet om att regeringen och riksdagen bör uppmärksamma Ålands självständighetsjubileum kan mot det ovanstående anses vara tillgodosett och ett tillkännagivande riktat till regeringen respektive riksdagsstyrelsen är således inte behövligt.

Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden kring nordiskt samarbete under covid-19-pandemin och gränshinderfrågor.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD), 9 (C), 10 (V), 11 (KD) och 12 (M, C, V).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3206 yrkande 3 av Hans Wallmark m.fl. (M) framförs att regeringen bör göra en utvärdering av det nordiska samarbetet under krisen. I kommittémotion 2020/21:3954 yrkande 1 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att regeringen bör verka för en utvärdering av det nordiska samarbetet under krisen i en nordisk coronakommission.

I kommittémotion 2020/21:3947 yrkande 1 av Aron Emilsson m.fl. (SD) anförs att regeringen bör ta initiativ till en nordisk krisberedskapskommitté under respektive nordisk statsminister. I yrkande 2 anförs att regeringen bör verka för att initiera ett statsministrarnas samråd under ledning av ordförandelandet i Nordiska ministerrådet. I yrkande 16 anförs att regeringen bör samordna en nordisk krisberedskap och se över möjligheten till gemensamma nordiska beredskapslager.

I kommittémotion 2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (C) anförs i yrkande 1 att regeringen bör verka för att analysera hur gränshinder kan motverkas och hur gränsstängningar i Norden kan förhindras vid krisituationer. I yrkande anförs att regeringen bör verka för en utvärdering av de nordiska ländernas hantering av covid-19-pandemin. I kommittémotion 2020/21:2943 Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 2 anförs att regeringen bör verka för en utvärdering av hur gränshinder bättre kan motverkas och hur stängandet av gränser i Norden kan förhindras. I yrkande 4 av anförs motionärerna att regeringen bör verka för ökat nordiskt samarbete för att hantera framtida kriser. Vidare anförs i yrkande 7 att regeringen bör belysa hur gränshindersproblematik drabbar jämställdheten.

I motion 2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) anförs i yrkande 2 att regeringen måste säkra att gränspendlare inte faller mellan stolarna vid kriser. I yrkande 3 anförs att den svenska regeringen ska ta initiativ till att de nordiska regeringarna etablerar kommunikations- och samarbetsstrukturer för kristillfällen. I yrkande 8 anförs att de nordiska regeringarna bör ta fram en ny gränshinderstrategi. I kommittémotion 2020/21:597 yrkande 1 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförs motionärerna att regeringen bör verka för att gränserna mellan de nordiska länderna ska hållas öppna utan gränskontroller av nordiska medborgare. I yrkande 3 anförs att regeringen bör verka för att den nordiska integrationen ska öka och att gränshinder ska tas bort. I yrkande 5 anförs att regeringen bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska

länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik. Vidare anförs i yrkande 9 att Sverige ska arbeta för ett integrerat Norden med så få hinder som möjligt mellan de länder som är medlemmar i EU och de som inte är det. I kommittémotion 2020/21:250 yrkande 19 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförs att regeringen bör tillsätta en kommission med uppdrag att utvärdera de nordiska ländernas agerande samt utarbeta en strategi för ökat samarbete vid kommande gemensamma kriser. I motion 2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD) anförs att regeringen snarast bör ta initiativ till att vi i Norden gemensamt tar fram en strategi för hur vi ska agera gemensamt vid kommande pandemier och kriser.

Utskottets ställningstagande

Nordiskt samarbete var satt under press under 2020 till följd av pandemin. Utskottet anser att det finns anledning att ta lärdom av utmaningarna i syfte att stärka det nordiska samarbetet och skapa en tryggare och bättre vardag för medborgarna i Norden. Utskottet konstaterar att en global pandemi likt covid-19-pandemin inneburit utmaningar också för ett regionalt och nordiskt samarbete. Detta märktes framförallt till följd av att de nordiska grannländerna sedan mars 2020 tillämpar restriktioner för inresande i syfte att dämpa smittspridningen av covid-19. De nordiska länderna drabbades olika hårt och valde delvis olika vägar för att begränsa spridningen av covid-19. Gränsstängningar, reserestriktioner och karantänsbestämmelser för att stoppa smittspridningen påverkade gränshandeln, besöksnäringen och de vardagliga kontakterna över de nordiska gränserna. Särskilt i gränsregionerna har många drabbats. De nordiska ländernas reserestriktioner och karantänsbestämmelser varierade under årets gång beroende på det aktuella läget vad gäller smittspridningen. Utskottet har förståelse för att lättnader och återinförda skärpningar med kort varsel innebar att människor som lever och verkar över gränserna upplevde svårigheter i sin vardag. Det har blivit tydligt att en minskad tillit till det nordiska samarbetet uppstått, framförallt i gränsregionerna som också kan skada det nordiska samarbetet på längre sikt.

De nordiska kontakterna har varit täta under krisen - på ministernivå, departementsnivå, myndighetsnivå och parlamentsnivå. De nordiska statsministrarna träffas ett par gånger per år. Under 2020 diskuterades covid-19-pandemin där statsministrarna bl.a. antog en deklaration om vikten av grön återhämtning efter krisen. Det är dock i praktiken de nordiska samsarbetsministrarna som på statsministrarnas uppdrag svarar för samordningen av det nordiska regeringssamarbetet.

Den 16 mars 2021 ägde en särskild riksdagsdebatt rum om gränshinder inom Norden och situationen i gränsregionerna. Initiativet togs av den svenska delegationen till Nordiska rådet. Vidare mötte socialutskottet stortingets helse- og omsorgskommitté i februari i år. Mötet togs på svenskt initiativ för informations- och erfarenhetsutbyte om hanteringen av pandemin och äldreomsorgen i respektive länder.

Trots problem för gränspendlare med oklarheter om anställningslandets eller bosättningslandets regler, har de nordiska länderna nått fram till lösningar. Bland annat har den viktigaste arbetspendlingen över ländernas gränser kunnat fortsätta. Vid möten med de nordiska samarbetsministrarna har Sverige, sedan krisens början, särskilt pekat på behovet av att tydliggöra samarbetsministrarnas ansvar och vikten av dialog inför beslut om gränsstängningar och gränsrestriktioner. Utskottet noterar att den svenska regeringen presenterat ett förslag på en samverkansmodell för hur de nordiska länderna kan samarbeta framöver inför kommande kriser med bl.a. gränshinderfrågor. Utskottet anser att de nordiska länderna behöver utvärdera hur samarbetet kan fungera bättre både för att ta oss an de utmaningar vi står inför i dag och för att kunna stå bättre rustade inför nästa kris. Det är av vikt att länderna finner former för en diskussion och ett åtagande på politisk nivå att ta ansvar för det nordiska samarbetet och mildra de negativa konsekvenserna i de sammanvävda gränsregionerna. Norden som region borde vara bättre förberedd nästa gång en kris drabbar. De nordiska samarbetsministrarna fattade den 29 april 2021 beslut om att låta genomföra en strategisk utredning om nordiskt samarbete under kristider. Avsikten med utredningen är att ta tillvara lärdomar och erfarenheter av coronapandemin, och samtidigt stärka den regionala samverkan i kristider. Utredningen ska bestå av två delar. Den första delen inom Nordiska ministerrådets sekretariat ska kartlägga hur ministerrådets strukturer, inklusive institutioner och samarbetsorgan har utnyttjats under krisen. Den andra delen har fokus på framtiden. Samarbetsministrarna har vidtalat Jan-Erik Enestam, tidigare finsk riksdagsledamot och minister, att genomföra utredningen som förväntas vara klar i början av november.

Utskottet konstaterar att regeringen tillsatte en kommission i juni 2020 för att utvärdera de åtgärder som vidtagits för att begränsa spridningen av covid-19 i Sverige. Kommissionen kommer att avge sitt slutbetänkande senast den 28 februari 2022. Bland annat kommer en utvärdering göras vad gäller det samarbete Sverige haft med övriga nordiska länder, såväl på myndighetsnivå som på politisk nivå. Betänkandet kommer även att lämna förslag på åtgärder som kommissionens iakttagelser ger anledning till. Vidare ska kommissionen bl.a. analysera reseströmmarnas betydelse för smittspridningen i Sverige och i övriga nordiska länder. Därmed anser utskottet att det i nuläget inte är motiverat med en nordisk kommission.

Utskottet konstaterar att de nordiska länderna måste ha en dialog innan beslut fattas om gränsstängning och att länderna också måste utvärdera alla andra alternativ innan gränser stängs. De nordiska länderna bör tillsammans ta ansvar för de konsekvenser som en gränsstängning innebär, vilket är det som Sverige föreslagit i den s.k. samverkansmodellen. Utskottet anser, liksom det uttalande som den svenska delegationen till Nordiska rådet publicerade i fjol¹,

---

¹ <https://www.riksdagen.se/sv/aktuellt/2020/dec/10/uttalande-fran-nordiska-radets-svenska-delegation-om-situationen-i-gransregionerna/>

att de goda relationer de nordiska länderna har tagit för givna hotas när en allvarlig kris uppstår. Länderna måste göra vad som krävs för att vända utvecklingen. Den nordiska gemenskapen har sitt ursprung i ett nätverk av personliga kontakter över de nordiska gränserna. Ett samarbete tar utgångspunkten i en gemensam historia, kultur och gemensamma värderingar. Utskottet anser det angeläget att de som lever och verkar i Norden fritt ska kunna röra sig mellan de nordiska länderna. Covid-19-pandemin har på ett negativt sätt visat att denna frihet inte längre kan tas för given. Utskottet anser att det är de starka nordiska mellanfolkliga relationerna vi särskilt måste värna om. De är allas ansvar och kittet för det unika samarbete som möjliggjort de nordiska välfärdssamhällena.

Utskottet konstaterar att Gränshinderrådet fortsätter sitt arbete i linje med mandatet från samarbetsministrarna för perioden 2018–2021, med målsättningen att bidra till att lösa 8–12 gränshinder per år. Mycket kraft under 2020 lades på arbetet med att fortlöpande identifiera och uppmärksamma covid-19-relaterade störningar i den fria rörligheten till följd av de restriktioner som införts i de nordiska länderna. Av de 44 gränshinder som uppstått till följd av covid-19 kunde ett 20-tal lösas, bl.a. flera frågor kopplade till socialförsäkringstillhörighet. Under 2021 kommer ett nytt mandat att tas fram för Gränshinderrådet som ska beakta erfarenheter från covid-19-pandemin med avsikten att se över hur det gränsregionala samarbetet kan värnas i kristider. Det rör t.ex. bättre informationsdelning och beredskap, konsekvensbedömningar av vilka effekter olika åtgärder får i gränsregioner och förutsättningarna för att skapa enhetliga lösningar på nordisk nivå. Utskottet konstaterar, likt i betänkande 2016/17:UU3, att bristen på en långsiktigt finansierad gränsregional statistik är upptagen som ett gränshinder inom det nordiska samarbetet. Frågan om en samnordisk finansieringslösning för detta bereds inom Nordiska ministerrådet där det även pågår ett projekt om utbyte av data om sysselsättning mellan de nordiska länderna under en tidsbegränsad period.

Utskottet noterar att stängda gränser också påverkade jämställdheten. Män har i större utsträckning förlorat sina jobb i mansdominerande branscher som drabbats hårt av uppsägningar. Fler kvinnor än män har behållit sina jobb men har förlorat inkomster på grund av att de varit hemma för vård av sjuka barn under covid-19-pandemin.

Utskottet anser, likt i betänkande 2019/20:UU14, att det nordiska Hagasamarbetet för att gemensamt kunna förebygga och hantera allvarliga händelser har blivit än viktigare sedan 2009 då den första Hagadeklarationen offentliggjordes. Utskottet bedömer att lärdomarna från covid-19-pandemin ska användas för att utöka och förbättra det nordiska samarbetet om krisberedskap. Utskottet vill därför särskilt belysa vikten av det kontinuerliga arbetet med att utveckla den samnordiska krisberedskapen. Det är av vikt att det finns en god förmåga att förebygga, hantera allvarliga händelser och att återhämta sig efter kriser som covid-19-pandemin i det nordiska samarbetet. Nordiska rådets presidium har föreslagit att ett nordiskt beredskapsnätverk

upprättas i syfte att förebygga kommande kriser och underlätta kontinuerlig informationsutväxling mellan länderna. För att bidra till ett mer effektivt och strukturerat informationsutbyte mellan de nordiska länderna inom samhällsskydd och beredskap, har MSB tagit fram rapporten Så bygger vi säkerhet i Norden. I rapporten presenteras 13 rekommendationer för att bygga ett säkrare Norden fram till 2025, enligt betänkande 2019/20:FöU7. Under 2021 innehar Finland ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet där fokus under året är på hur det nordiska samarbetet kan utvecklas i kölvattnet av pandemin, bl.a. vad gäller krisberedskap och mobilitetsfrågor.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motion 2020/21:415 yrkandena 2, 3 och 8, 2020/21:438 yrkande 1, 2020/21:597 yrkandena 1, 3, 5 och 9, 2020/21:2943 yrkandena 2, 4 och 7, 2020/21:3947 yrkandena 1, 2 och 16, 2020/21:3959 yrkande 1, 2020/21:250 yrkande 19, 2020/21:3206 yrkande 3, 2020/21:3954 yrkande 1 samt 2020/21:3959 yrkande 2, med hänvisning till pågående arbete.

Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden kring frågor som rör Arktis och Barents.

Jämför reservation 13 (M), 14 (SD) och 15 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3954 yrkande 7 av Hans Wallmark m.fl. (M) anför motionärerna att regeringen bör ha en mer aktiv svensk Arktispolitik och ett nytt strategiskt förhållningssätt till de geopolitiska utmaningarna i Arktis. I yrkande 8 anförs att Sverige ska värna och skydda Atlantförbindelserna i händelse av ökade spänningar, upprätthålla navigationsfriheten samt värna skyddet av Atlantkablarna. I kommittémotion 2020/21:3947 yrkande 22 av Aron Emilsson m.fl. (SD) anförs att regeringen bör verka för skydd av Arktis unika miljö. I yrkande 23 anförs att urfolk i Arktis ska kunna verka fritt och i yrkande 24 anförs att regeringen bör verka för bevarandet av kultur hos folken i Arktis. I kommittémotion 2020/21:3959 yrkande 5 av Linda Modig och Magnus Ek (C) anförs att regeringen bör utveckla samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet.

Utskottets ställningstagande

Arktis är en viktig del i de nordiska ländernas samarbete och politiska utbyte. I september 2020 publicerade regeringen en skrivelse om strategin för den arktiska regionen. Skrivelsen är en vidareutveckling av strategin för den arktiska regionen från 2011 samt den förstärka miljöpolitiken för Arktis från

2016. Likt i betänkande 2020/21:UU6 välkomnar utrikesutskottet att det nu finns en uppdaterad Arktisstrategi med ett brett förhållningssätt som inkluderar säkerhetspolitik, klimat och miljö, ekonomisk utveckling och trygghet av goda levnadsvillkor för dem som bor i arktiska områden. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att Sverige som ett arktiskt land har ett särskilt intresse av och ansvar för att främja en fredlig, stabil och hållbar utveckling. Sverige ska också bidra till ett konstruktivt internationellt samarbete i den arktiska regionen. Arktis har länge beskrivits som ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde präglad av ett konstruktivt internationellt samarbete. Samtidigt har den säkerhetspolitiska miljön förändrats och nya utmaningar tillkommit. Det är av vikt att upprätthålla den regelbaserade världsordningen som utgör ett fundament för internationell säkerhet och stabilitet även i Arktis. Klimatförändringarna i Arktis har bidragit till ett ökat omvärldsintresse för regionen. Utskottet ser möjligheterna som detta ger att mobilisera ett ökat engagemang för att hantera klimatförändringarnas konsekvenser i Arktis. Samtidigt ligger det i Sveriges intresse att värna samarbetet inom Arktiska rådet och de arktiska staternas särskilda roll och ställning för att främja en fredlig, stabil och hållbar utveckling i den arktiska regionen.

Utskottet anser att det är av vikt att upprätthålla ett välfungerande internationellt samarbete såväl mellan de åtta arktiska staterna som med internationella partner i Arktisfrågor. Ett omfattande samarbete bidrar till att skapa förtroende mellan aktörer och minska risken för konflikt. Samtidigt bör Sverige enligt utskottet verka för att folkrätten, inklusive havsrätten, respekteras. Det är av svenskt intresse att upprätthålla den regelbaserade världsordningen som ytterst ligger till grund för fred och stabilitet, även i Arktis.

FN:s havsrättskonvention (Unclos) är en central del av det internationella havsrättsliga regelverket. Konventionen kodifierar ett flertal regler som har sitt ursprung i den internationella sedvanerätten. På motsvarande sätt har en del av konventionens regler även gett upphov till ny sedvanerätt. Många av de regler som finns i konventionen omfattas och följs i praktiken även av stater som inte har anslutit sig till konventionen. Utskottet vill, liksom i betänkande 2020/21:UU6, betona vikten av att rätten till fri sjöfart längs Nordost- respektive Nordvästpassagen upprätthålls i enlighet med havsrätten och att tvister om begränsningar av den fria sjöfarten löses med diplomatiska medel.

Urfolk och andra grupper i den arktiska regionen som har en traditionell livsstil eller livnär sig på rennäring, jakt, fiske och hantverk är särskilt beroende av en hög biologisk mångfald och intakta ekosystem. Utskottet lägger stor vikt vid att urfolk kan delta aktivt i beslut som berör dem t.ex. i Arktiska rådet. Utskottet noterar att regeringen ska verka för att mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer främjas i samtliga internationella samarbeten om Arktisrelaterade frågor. Detta ska enligt utskottet också inkludera urfolks deltagande.

I regeringens skrivelse Nordiskt samarbete 2020 (skr. 2020/21:90) beskrivs Barentssamarbetet som ett samarbete som kännetecknas av långvariga och starka mellanfolkliga kontakter mellan de deltagande länderna. Under 2020 inleddes ett arbete med att uppdatera Barents handlingsplan och arbetet förväntas vara slutfört under hösten 2021. Utskottet konstaterar att det under 2020 bedrevs ett internt arbete för att höja ambitionsnivån och rikta resurserna till områden där Barentssamarbetet har ett särskilt mervärde. Områden som lyfts fram är klimat och miljö, civil krisberedskap och stärkt mellanfolkligt samarbete med särskild tonvikt på ungdomar. Slutsatserna under 2020 från den interna processen kommer under 2021 att tas vidare i medlemskretsen.

Mot bakgrund av ovan avstyrker utskottet motionerna 2020/21:3954 yrkandena 7 – 8, kommittémotion 2020/21:3947 yrkandena 22 – 24, och motion 2020/21:3959 yrkande 5.

De nordiska ländernas regionala samarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden i frågor som rör samarbetet kring Östersjöregionen och det nordisk-baltiska samarbetet.

Jämför reservation 16 (M), 17 (SD) och 18 (V).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3367 yrkande 3 av Ulf Kristersson m.fl. (M) anförs att regeringen bör verka för ett ökat samarbete i norra Europa. I kommittémotion 2020/21:3204 yrkande 3 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att regeringen bör fördjupa det regionala samarbetet mellan länderna i norra Europa. I kommittémotion 2020/21:3954 yrkande 5 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att regeringen bör verka för stärkt samarbete mellan Norden och Baltikum.

I kommittémotion 2020/21:3947 yrkande 4 av Aron Emilsson m.fl. (SD) anförs att regeringen långsiktigt bör stärka det nordisk-baltiska samarbetet.

I kommittémotion 2020/21:597 yrkandena 13–14 av Håkan Svenneling m.fl. (V) framförs att regeringen inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen dels bör främja såväl förbättrade relationer mellan de baltiska staterna och Ryssland som relationerna mellan baltiska folkgrupper och ryska minoriteter i Baltikum, dels verka för att stärka de baltiska staternas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer. I yrkandena 27–28 anförs att Sverige bör arbeta för att de baltiska staterna skriver under den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och att regeringen bör verka för att Estland och Lettland behandlar den ryska minoriteten enligt FN:s konvention om individer som tillhör minoriteter.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har som övergripande mål att förbättra relationer och samarbeten inom Östersjöregionen. Utskottet vill liksom i betänkande 2017/18:UU18 påminna om vikten av nordiskt samarbete med de baltiska länderna. Östersjösamarbetet bedrivs bl.a. genom regeringens strategi för Svenska institutets verksamhet inom Östersjösamarbetet 2016–2020, enligt proposition 2020/21:1. Inom ramen för utgiftsområde 5 har regeringen sedan 2017 anslagit medel för en särskild satsning över fyra år på yttrandefrihet, cybersäkerhet, kontakter med civilsamhället samt motverkan av desinformation. Utskottet noterar att Sverige under 2019 bidrog till stärkt kapacitet hos civilsamhällesorganisationer och ökad motståndskraft hos aktörer i det civila samhället, i synnerhet medier, mot yttre påverkan.

Nordiska ministerrådet har ett omfattande samarbete med de baltiska länderna med kontor i samtliga baltiska länder. Vidare har Nordiska rådet i sin internationella strategi för 2018–2022 identifierat att kontakterna och samarbetet på parlamentarisk nivå med de baltiska länderna och de tre parlamentens samarbetsorgan – Baltiska församlingen – är av särskild vikt. Vidare mötte UU:s ordförande sina motsvarigheter inom ramen för NB8-samarbetet under 2020 och 2021 där fokus varit på covid-19-relaterade utmaningar och att koordinera det nordisk-baltiska konsulära samarbetet. UU har också haft digitala möten med sina motsvarigheter i Finland, Norge och Litauen där bl.a. nordiskt och nordisk-baltiskt samarbete samt aktuella utrikespolitiska frågor diskuterats. I april i år deltog även talman Andreas Norlén i en årlig NB8-talmanskonferens som till stor del fokuserade på vilka åtgärder respektive parlament vidtagit i coronakrisens spår.

I regeringens skrivelse nämns flera exempel på samarbetsprojekt med de baltiska länderna inom ramen för Nordiska ministerrådet. Ministerrådet för digitalisering har bl.a. som fokus under perioden 2021–2024 att öka rörligheten och integrationen mellan de nordisk-baltiska länderna genom gemensamma gränsöverskridande digitala tjänster. Fokus ligger även på att främja grön ekonomisk tillväxt i regionen samt att understödja nordisk-baltiskt ledarskap inom EU och EES. Det hålls även regelbundna ministermöten om rättsliga frågor inom ramen för det nordiska samarbetet med de baltiska länderna. Utskottet anser att det är av stor vikt att fortsätta att utveckla det nordisk-baltiska samarbetet.

Skyddet av nationella minoriteter är en viktig del av skyddet för mänskliga fri- och rättigheter. Utskottet konstaterar att varken Estland, Lettland eller Litauen har skrivit under den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Det är utskottets uppfattning att rätten att få använda minoritetsspråk i privata och offentliga sammanhang är en integrerad del av det internationella skyddet för mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar vidare att Sverige under 2019 bidrog till mer inkluderande samhällen och ökat förtroende mellan människor bl.a. genom de svenska utlandsmyndigheterna i Ryssland och Baltikum, som fått stöd för insatser med fokus på rysktalande och andra minoritetsgrupper i de baltiska länderna. Utskottet noterar, likt

betänkande 2017/18:UU18, Nordiska ministerrådets stöd till oberoende ryskspråkiga medier i de baltiska länderna genom stöd till journalistutbildning för ryskspråkiga journalister samt till uppbyggnaden av en ryskspråkig tv-kanal i Estland.

Med hänvisning till vad som anförs ovan anser utskottet att motion 2020/21:597 yrkandena 13–14, 27–28, 2020/21:3204 yrkande 3, 2020/21:3367 yrkande 3, 2020/21:3947 yrkande 4 och 2020/21:3954 yrkande 5 bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i särskild ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns även motionsyrkanden som är föremål för en förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018.

Utskottet konstaterar att motionsyrkandena 5–15 och 19, i följdmotion 2020/21:3947 också väckts i följdmotion 2019/20:3557 och behandlats i sak i utskottets betänkande 2018/19:UU14. Vidare har yrkande 3 i följdmotion 2020/21:3959 också väckts i följdmotion 2019/20:3539 och behandlats i sak i utskottets betänkande 2019/20:UU14.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott de aktuella motionerna.

Reservationer

1. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 31 och
 2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 6 samt
 avslår motionerna
 2020/21:163 av Per Lodenius (C),
 2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 26,
 2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 15,
 2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 1,
 2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3, 18, 20 och 21 samt
 2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 6.

Ställningstagande

Norden är Sveriges hemmamarknad. Våra viktigaste import- och exportmarknader finns här. Norden är således vår språngbräda ut i världen. Just därför är det så betydelsefullt med fördjupat samarbete kring ekonomi och innovationer. Norden är sammantaget världens tolfte största ekonomi. Norge är Sveriges största exportmarknad, dubbelt så stor som Kina. Finland och Danmark är också mycket viktiga handelspartner. Och omvänt finns ett beroende av Sverige i de andra länderna. Vi är helt enkelt hoptvinnade.

Vi vill se ett nordiskt ledarskap i den gröna omställningen. De nordiska ekonomierna och samhällena elektrifieras i snabb takt. Det kräver även i framtiden en stark förmåga att producera ren el. Nordiskt samarbete kring forskning såväl som infrastruktur är här av stor vikt. Norden bör också driva på övriga Europa inom klimatpolitiken, exempelvis i frågor om koldioxidlagring. De nordiska medlemsstaterna ska vara pådrivande för skärpta krav i utsläppshandeln i EU så att klimatmålet nås effektivt samt att klimatnyttan maximeras i återhämtningsfonden. Taxonomin måste utformas så att fossilfri energiproduktion och skogsbruk klassas som hållbara investeringar.

Nordefco är ett bra och ett viktigt komplement till samarbetena inom Nato och EU. Den nordiska kontexten kan utgöra en bra språngbräda för att öka

samarbetet med länder i vårt närområde för att motstå rysk påverkan via hybridkrigföring. Dessutom bör de nordiska länderna upprätta utökade samarbeten med t.ex. Ukraina kring cyber- och energisäkerhet samt desinformation som gynnar båda parterna. Sverige kan bistå med resurser, och vi kan lära oss mycket av ett land som de senaste åren har fått utstå omfattande angrepp. Vi anser att det är viktigt även för Sveriges säkerhet att vi kan stödja Ukraina på alla sätt och vis framgent. Vi har pekat på betydelsen av ökad nordisk samverkan när det gäller totalförsvaret och cybersäkerhet, något vi också har lyft fram i Nordiska rådet. Vi vill se ett Norden som levererar trygghet.

Vi vill se ett fortsatt nära samarbete med våra nordiska grannländer. Ett samarbete där vi tillsammans arbetar för en ökad rörlighet och möter centrala utmaningar. Vi vill se ett effektivt och fokuserat samarbete inom områden där vi tillsammans kan göra verklig skillnad. Samverkan i Norden bör därför fokusera på försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar samt på att lösa gränshinder och frågor om gränskontroll. Integrationen mellan våra länder kommer att fortsätta, men takten kommer att avgöras av hur villiga våra nationella regeringar är att hjälpa till att undanröja de gränshinder som fortfarande finns. År 2013 beslutade de nordiska ministrarna att upprätta ett gränshinderråd med uppdrag att främja den fria rörligheten inom Norden för människor och företag. Ett viktigt initiativ, men Gränshinderrådets arbete behöver intensifieras, vilket inte minst coronakrisen har visat. De stängda gränserna drabbar individer, familjer och företag i hela Norden. Mot den bakgrunden är det centralt att dialogen mellan de nordiska länderna nu värnas och att större hänsyn tas från alla nordiska regeringar till de tusentals människor och företag som lever i våra gränsområden. Vi vill se ett starkt och enat nordiskt samarbete och uppmanar regeringen att vara pådrivande för att reformera vårt nordiska samarbete till att bli så relevant och effektivt som möjligt.

2. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3, 18, 20 och 21 samt avslår motionerna

2020/21:163 av Per Lodenius (C),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 26,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 31,

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 1,
2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 6 samt
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 6.

Ställningstagande

För att kunna hantera ett Norden i kris behöver vi bli bättre på att samverka i normaltillstånd. Vi vill därför att regeringen utreder möjligheten att skapa rutiner för att koordinera införlivandet av EU-direktiv i de nordiska ländernas lagstiftning, så att det inte uppstår oönskade olikheter. Vi menar att det finns stora vinster i att nya lagförslag kompletteras med en konsekvensanalys av hur de kommer att påverka relationerna till de nordiska grannländerna samt hur lagstiftningen slår mot människor och företag som bor och verkar över gränserna i Norden.

En helhetssyn är lika nödvändig för att avfallshanteringen ska vara hållbar. Nordiska rådet antog hösten 2020 en rekommendation om strategier för återanvändning. Enligt den rekommenderar Nordiska rådet att avfallsexport endast bör ske till verksamheter som kan dokumentera återvinning eller försvarbart bortskaffande av avfallet. Styrkan i ett sådant nordiskt samarbete är att länder inom Norden ska kunna specialisera sig och hjälpa varandra med omhändertagandet. På så sätt kan avfallet lättare bli en resurs. När det fungerar väl torde handeln med avfall i Norden öka. Redan i dag exporterar Norge stora mängder avfall till svenska förbränningsanläggningar, där avfallet förbränns under bästa möjliga förhållanden för rökgasrening och alstring av energi. Den svenska regeringens politik har i stället i praktiken minskat möjligheterna för att övriga nordiska länder ska kunna fortsätta att exportera avfall till ett försvarbart bortskaffande i Sverige i och med att den införde en avfallsskatt. Risken för deponiläggning och brottslighet inom området ökar därmed. En politik som syftar till att främja återvinning på nationell nivå blir således kontraproduktiv för en försvarbar avfallshantering i ett nordiskt och internationellt sammanhang. Vi anser att regeringen ska slopa avfallsskatten och i stället underlätta handeln med avfall inom Norden, så att avfallshanteringen i ett helhetsperspektiv blir miljömässigt försvarbar.

Fiske är en traditionell och viktig näring i alla våra nordiska länder. Ekonomisk, miljömässig, social och kulturell hållbarhet måste säkerställas. De nordiska fiskarna fiskar ofta på samma vatten. De nordiska länderna kan underlätta hållbarhet genom samarbete om regler och målsättningar såväl som kunskapsinhämtning. Många fiskbestånd är hårt ansträngda i dag, vilket kan leda till att de inte kommer att kunna utnyttjas som resurs i framtiden. Det östra torskbeståndet i Östersjön har redan nära nog kollapsat och oroande signaler kommer om torskbestånd i Västerhavet. Minskade bestånd får också stora effekter på det traditionella kustfisket och därmed kulturarvet. Genomtänkta strategier med helhetssyn, som omfattar alla de nordiska länderna och fiskets olika värden, har i ljuset av detta möjlighet att skapa synergieffekter mellan

långsiktig näringsverksamhet, kulturarv och miljö. Som det är i dag kan regler för både metodik och utrustning skilja sig åt. Vi anser att regeringen bör ta initiativ till dialog med övriga nordiska länder för att utveckla gemensamma miljöstandarder och utveckla förvaltningssystemen i de olika länderna så att de harmonierar med varandra. Målsättningen bör vara att optimera den långsiktiga nyttan, säkerställa livskraftiga fiskbestånd och möjliggöra ett levande kustfiske. En effekt av ökande koldioxidhalter i atmosfären och ökande temperaturer är försurning av våra hav. Försurningen hotar att påverka förutsättningarna för ekosystem och organismer, som i sin tur hotar att förändra och försämma för havets näringar och övriga livsbetingelser för kustborna. Nordiska rådet rekommenderade därför 2020 Nordiska ministerrådet dels att ta initiativ till ökat nordiskt samarbete i framtagande av kunskap inom området, inte minst om konsekvenser för kustborna och havens näringar, dels att utarbeta en långsiktig plan som leder till fungerande åtgärder för anpassning till och förebyggande av konsekvenser för näringarna och kustborna. Ett arbete har påbörjats med indikatorer kopplat till modellarbete för att följa utvecklingen och förutsäga konsekvenser. Resultatet ska fungera som underlag till kommande förhandlingar i Östersjöområdet och för beslut. Resultat från avläsning av indikatorer är alltid känsligt för valet av indikatorer och modellering har definitionsmässigt inbyggda osäkerheter. Det är därför viktigt att säkerställa kvaliteten på data och slutsatser så långt det bara går. Ett systematiskt nordiskt samarbete kan kvalitetssäkra arbetet med kunskapsutveckling och utveckling av åtgärder. Det gäller även själva forskningens förutsättningar. Vi anser att ett ökat nordiskt samarbete kan skapa gemensamma forskningsmiljöer för studier av effekter på förenklade modellekosystem där man kan variera en eller flera parametrar. En sådan gemensam forskningsinfrastruktur ökar möjligheter till studier och leder naturligt till mer samarbete mellan olika forskningsinstitutioner. Sådana satsningar på förbättrade möjligheter till modellering och till förbättrade forskningsmiljöer förstärker varandra

Nordiska ministerrådet har beställt en forskarutredning om det optimala sättet på vilket Norden kan bidra till klimatförbättring, redovisad i rådets tidskrift *Nordic Economic Policy Review* 2019. Forskarna, likväl som Nordiska ministerrådet, konstaterar att de nordiska ländernas optimala sätt att bidra till klimatförbättring är att stödja forskning om och spridande av nordiska innovativa tekniska lösningar till länder utanför Norden. Utskottet för ett hållbart Norden har också uttalat sig om att utskottet finner slutsatsen som en av de saker som är särskilt positiva i ministerrådets uttalande om miljöfinansieringsinstrumenten. Slutsatsen betyder alltså att de nordiska länderna bör ägna sig åt teknikutveckling i stället för åtgärder för triviala utsläppsminskningar som inte leder till ny teknik. Det är den effektivaste klimatpolitiken vilket vi har drivit länge. Det är genom teknikutveckling och spridning av den nya tekniken, t.ex. genom bistånd till u-länder, som Sverige kan göra klimatnytta på riktigt. Klimatet avgörs inte i Sverige och Norden. Vi

anser att regeringen därför bör ändra inriktning på den svenska klimatpolitiken i enlighet med forskarnas, Nordiska ministerrådets och våra slutsatser.

3. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 1 och
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 6 och
avslår motionerna
2020/21:163 av Per Lodenius (C),
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 26,
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 31,
2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3, 18, 20 och 21 samt
2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 6.

Ställningstagande

De nordiska länderna har ett mångårigt och nära samarbete, inte minst genom samarbetet i Nordiska rådet men också genom att samarbeta nära inom andra internationella organisationer. Det finns en potential i att fortsätta fördjupa och utveckla samarbetet. Nordens kanske största tillgång är den fria rörligheten och passfriheten. På senare år har vi sett hur denna utmanats gång på gång. Under senare år har gränserna mellan de nordiska länderna på flera håll varit så gott som stängda. Vi har också sett att nya gränshinder uppstått. Det är viktigt att dialogen om gränshinder inom Norden, för både personer, varor och gods intensifieras. Gränshinder behöver motverkas och stängandet av gränser i Norden förhindras.

Den pandemi och den kris vi nu går igenom har blottlagt stora brister när det gäller de nordiska ländernas förmåga till handgripligt samarbete vid allvarliga händelser. Inför framtiden finns ett starkt behov av att vitalisera och utveckla det nordiska samarbetet. Att gränser mellan våra länder under senare år stängts är ett svaghetstecken och något som måste undvikas i framtiden. Den nordiska integrationen måste fortgå för att Norden ska stå starkare som region och för att öka de nordiska ländernas konkurrenskraft. Under 2019 enades Nordiska ministerrådet om visionen om att Norden ska vara den mest integrerade och klimatsmarta regionen i världen 2030. Det är en vision som förpliktigar. Såväl Nordiska ministerrådet som Nordiska rådet och de enskilda

medlemsländerna måste aktivt bidra till att dessa målsättningar kan bli verklighet. Det finns en rad områden där de nordiska länderna skulle tjäna på ett bättre fungerande samarbete. Exempelvis på det civilrättsliga området där möjligheten att leva och verka i hela Norden kan underlättas genom att länderna närmar sig varandra. Men frågor som rör trygghet, välfärd, kultur och utbildning är också viktiga delar i att knyta våra länder närmare varandra. På nästan varje politikområde finns frågor där det finns gemensam nordisk nytta med dialog och samarbete. Och i en rad frågor behöver samarbetet bli mer handgripligt än så.

För att det nordiska samarbetet ska stärkas i framtiden är det av stor vikt att utbyte och samarbete mellan ungdomar och ungdomsorganisationer bejakas. Under de senaste åren har vi noterat hur stöden från Nordiska barn- och ungdomskommittén (Nordbuk) kommit att fokusera mer på kortare projekt. Detta är problematiskt eftersom fungerande samarbeten ofta kräver kontinuitet och långsiktighet. Därför anser vi att regeringen bör verka för en översyn som leder till ökad långsiktighet på det här området.

4. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 26,

bifaller delvis motion

2020/21:163 av Per Lodenius (C) och

avslår motionerna

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 31,

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 15,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 1,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3, 18, 20 och 21,

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 6 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 6.

Ställningstagande

Nordens statsministrar har sagt att Norden ska vara världens mest integrerade region 2030. Samtidigt har vi de senaste åren sett hur gränskontroller och gränsstängningar har införts. Jag delar synen på att Norden ska vara en integrerad region men det måste också betyda något i praktiken. I dag upphävs många av passunionens ambitioner i en tid när nationalistiska krafter plats i

politiken ökar. Jag anser att regeringen bör uppmärksamma den nordiska passunionens 70-årsjubileum 2022.

Situationen för hbtq-personer i Baltikum är komplex. Sedan ett antal år har utvecklingen i stort varit positiv. 2019 hölls Baltic Pride i Vilnius och slog rekord med 10 000 deltagare. Men det finns fortfarande stora utmaningar, trakasserier är vanliga och diskrimineringen är utbredd. En överenskommelse mellan regeringspartierna i Estland innebär att man ska hålla en folkomröstning i syfte att slå fast att äktenskapet är till för en man och en kvinna. Så sent som förra året varnade också Estlands riksorganisation för hbtq-personer, Eesti LGBT Ühing, om attacker från det högerextrema regeringspartiet Ekre. Enligt Eurobarometern 2019 har det de senaste åren skett en försiktig ökning av acceptansen av hbtq-personer i Lettland. Trots det ligger man fortfarande långt efter resten av EU och bara 25 procent av letterna ser inte något fel med samkönade relationer, jämfört med 72 procent i EU som genomsnitt. De nordiska länderna har i dag ett utbrett samarbete med de baltiska staterna. Bland annat arrangerar man gemensamma konferenser om människohandel och miljöfrågor. Det skulle vara positivt om detta utbyte mellan de nordiska och de baltiska staterna även omfattade frågor om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. Jag anser att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika.

Åland är ett självstyrt och enspråkigt svenskt landskap i Finland. Självstyrelsen ger ålänningarna rätt att stifta lagar om sina inre angelägenheter. 1921 beslöt Nationernas Förbund (NF) att Finland fick suveränitet över Ålandsöarna men måste förbinda sig att garantera Ålands befolkning dess svenska språk, kultur, lokala sedvänjor och ett självstyrelsesystem som Finland tidigare erbjudit Åland. Beslutet kompletterades med ett avtal mellan Finland och Sverige om hur garantierna skulle förverkligas. Samtidigt beslutade NF att Åland skulle vara en demilitariserad zon. Detta kom att kallas Ålandsöverenskommelsen. Åland och Sverige har alltid haft ett stort utbyte av varandra. Kulturellt via t.ex. medier, men också när det gäller utbildning och handel står Sverige och Åland varandra mycket nära. Det är ett omfattande utbyte på alla nivåer som äger rum över Ålands hav. Ett utbyte som under 2020 drabbats hårt av coronapandemin och stängda gränser mellan Sverige och Finland. Ålandsöverenskommelsen tillkom som en garanti för att Sverige och Finland tillsammans ska verka för att de överenskomna förpliktelserna uppfylls. För detta finns ett protokoll daterat den 27 juni 1921 där Sveriges och Finlands representanter medverkat bestyrkt av en medlem från Nationernas förbunds råd. År 2021 är det 100 år sedan denna överenskommelse, som fortfarande gäller, skrevs under. Det är ett märkesår som självklart kommer att uppmärksammas på Åland men som även bör uppmärksammas i Sverige. Jag anser att Sveriges regering liksom Sveriges riksdag på bästa sätt bör uppmärksamma detta också i Sverige. Gärna i nära kontakt och samarbete med Ålands lagting och regering.

5. Nordiskt samarbete m.m., punkt 1 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 31 och avslår motionerna

2020/21:163 av Per Lodenius (C),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 26,

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 15,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 1,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3, 18, 20 och 21,

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 6 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag vill se ett fortsatt nära samarbete med våra nordiska grannländer. Ett samarbete där vi tillsammans arbetar för en ökad rörlighet och möter centrala utmaningar. Vi vill se ett effektivt och fokuserat samarbete inom områden där vi tillsammans kan göra verklig skillnad. Samverkan i Norden bör därför fokusera på försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar samt på att lösa gränshinder och frågor om gränskontroll. Integrationen mellan våra länder kommer att fortsätta, men takten kommer att avgöras av hur villiga våra nationella regeringar är att hjälpa till att undanröja de gränshinder som fortfarande finns. År 2013 beslutade de nordiska ministrarna att upprätta ett gränshinderråd med uppdrag att främja den fria rörligheten inom Norden för människor och företag. Ett viktigt initiativ, men Gränshinderrådets arbete behöver intensifieras, vilket inte minst coronakrisen har visat. De stängda gränserna drabbar individer, familjer och företag i hela Norden. Mot den bakgrunden är det centralt att dialogen mellan de nordiska länderna nu värnas och att större hänsyn tas från alla nordiska regeringar till de tusentals människor och företag som lever i våra gränsområden. Jag vill se ett starkt och enat nordiskt samarbete och uppmanar regeringen att vara pådrivande för att reformera vårt nordiska samarbete till att bli så relevant och effektivt som möjligt.

6. Ministerråd för infrastruktur- och transportfrågor, punkt 2 (M, C, V)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Margareta Cederfelt (M) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3 och
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 4.

Ställningstagande

Samarbetet mellan de nordiska länderna behöver också stärkas på andra områden. Ett sådant exempel handlar om kommunikationer, transporter och infrastruktur som är viktiga för tillväxt och välstånd. Den här typen av investeringar är också mycket långsiktiga varför samarbete och koordinering är en styrka. Nordiska rådet har, från parlamentariskt håll i Nordiska rådet över parti-, block- och nationsgränser, gång på gång påpekat behovet av ett ministerråd för trafik-, transport- och infrastrukturfrågor. Vi beklagar att regeringen inte hörsammat detta. Det är visserligen bra att ett tillfälligt ministerråd för digitaliseringsfrågor kommit till stånd. Men detta bör endast ses som ett steg på vägen mot ett permanent ministerråd som i bredare perspektiv kan ansvara för regeringarnas samarbete också när det gäller transporter och andra infrastrukturfrågor. En välfungerande nordisk infrastruktur som baserar sig på fri rörlighet har stor betydelse för vår tillväxt, inte minst i gränsregionerna. I dag ser vi tyvärr att många för Norden viktiga frågor på detta område åsidosätts i regeringarnas samarbete.

7. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 5,
2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2 och 4 samt
2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 16 och
avslår motionerna
2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2, 3 och 8,
2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD),
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 9,
2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 7,
2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att vår samlade beredskap behöver inventeras, samordnas och koordineras. Vi menar också att vi skulle tjäna på att bygga upp viss beredskap tillsammans, såsom en gemensam brandflygsflotta, där vi skulle få ut avsevärt mycket mer förmåga och effekt genom att samverka kring resursförmåga än om varje nordiskt land ska bygga upp och upprätthålla beredskap som är svår att försörja på egen hand. Vi är också beredda att uppdra åt regeringen att se över möjligheten till gemensamma beredskapslager där synergi- och samordningseffekter är betydande utifrån logistiska och ekonomiska perspektiv. Gemensamma nordiska lager kunde komplettera, inte ersätta, nationella eller lokala beredskapslager. Vi föreslår vidare att ansvariga statsråd ska bejaka de initiativ som har tagits inom ramen för Nordiska rådet och se över gemensamma resurser och var våra länder kan samverka samt ta initiativ till att avlägsna de gränshinder som eventuellt kan fördröja samverkan vid kriser.

Under det gångna året har det nordiska samarbetet, liksom nästan allt annat i samhället, präglats och påverkats av covid-19-pandemin. Tyvärr har pandemin avslöjat stora svagheter i det annars så starka och täta samarbetet mellan de nordiska länderna. Den bristande samordningen i de nordiska ländernas insatser för att hantera smittspridning och världens behov ställer krav på åtgärder. Att gränser mellan våra länder under senare år stängts är ett svaghetstecken och något som måste undvikas i framtiden. Inför framtiden finns ett starkt behov av att vitalisera och utveckla det nordiska samarbetet, och i det arbetet behöver Sverige spela en aktiv roll. En utvärdering av de nordiska ländernas åtgärder måste genomföras. I denna utvärdering måste regeringen ta ansvar för att med stor öppenhet medverka till att verkliga lärdomar kan dras.

Många av de områden där de nordiska länderna behöver stärka sitt samarbete skulle våra länder ha nytta av varje dag. Men de skulle också vara av mycket stor betydelse om vi ställs inför nya kriser och utmaningar. Det handlar både om klimatfrågan, säkerhetspolitiska kriser, hälsorisker och mycket annat. Erfarenheterna av covid-19-pandemin visar tydligt att den gemensamma nordiska krisberedskapen behöver stärkas. När länder

oberoende av varandra på olika grunder stängde gränser ledde det till både förvirring, och på vissa håll också till att krisen i bredare bemärkelse förvärrades. Inom Norden behövs operativa strategier för hur allvarliga samhällshändelser som drabbar Norden som helhet kan mötas. När det gäller just förmågan att hantera kriser finns för få funktioner på plats inom ramen för det nordiska samarbetet. Därför är det viktigt att den utvärdering som görs efter coronakrisen inte enbart ägnar sig åt rena krisberedskapsfrågor eller hälsopolitik utan också analyserar hur Norden bättre kan samarbeta på andra områden, exempelvis för att mota ekonomiska kriser och kraftigt stigande arbetslöshet till följd av omvälvande händelser.

Nordens kanske största tillgång är den fria rörligheten och passfriheten. På senare år har vi sett hur denna utmanats gång på gång. Under senare år har gränserna mellan de nordiska länderna flera gånger och på flera håll varit så gott som stängda. Vi har också sett att nya gränshinder uppstått. På flera områden utmanas därmed kärnan i den nordiska grundlagen Helsingforsavtalet. Därför anser vi att det bör tillsättas en samnordisk utredning som utvärderar hur gränshinder bättre kan motverkas och hur stängandet av gränser i Norden kan förhindras. Denna bör innefatta Gränshinderrådets roll och om ytterligare krav bör ställas för att upprätthålla den fria rörligheten i Norden. En diskussion behöver också inledas kring Helsingforsavtalets ställning och om uppenbara brott mot Helsingforsavtalet bör kunna överprövas eller leda till konsekvenser. I grunden handlar det om de nordiska medborgarnas möjlighet att ta tillvara de rättigheter som samarbetet mellan länderna innebär. Vi anser att det arbete som nu genomförs för att stärka samarbetet på det säkerhetspolitiska området bör vägas in för att eventuellt leda till justeringar i Helsingforsavtalet som säkerställer Nordens möjligheter att agera gemensamt i krissituationer. Många av de områden där de nordiska länderna behöver stärka sitt samarbete skulle våra länder ha nytta av varje dag. Men de skulle också vara av mycket stor betydelse om vi ställs inför nya kriser och utmaningar. Det handlar både om klimatfrågan, säkerhetspolitiska kriser, hälsorisker och mycket annat.

I dag saknas information om de personer som rör sig över en nordisk gräns för arbete. Det gör att det är svårt att veta hur stor betydelse gränsöverskridande samarbete har. Jag anser att regeringen bör därför arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik.

8. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 16 samt avslår motionerna

2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2, 3 och 8,

2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 5 och 9,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2, 4 och 7 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

För att komma till rätta med situationen och för att underlätta vid framtida kriser föreslår vi att det upprättas en nordisk krisberedskapskommitté direkt under statsministrarna. En modell skulle kunna vara att flytta gruppen för strategisk samordning (GSS), som i dag lyder under Justitiedepartementet och inrikesministern, till Statsrådsberedningen och utvidga dess uppdrag till att inbegripa samordning på nordisk nivå. Den nordiska koordineringen i GSS skulle främst fokusera på samordning av insatserna i samband med kriser. Vid större internationella kriser är det vår mening att statsministern i det land som är ordförandeland i Nordiska ministerrådet omgående ska initiera ett samråd mellan de nordiska statsministrarna. Syftet är att utröna om det finns förutsättningar för ett likartat förhållningssätt och ett synkroniserat myndighetsarbete. Om så är fallet ska den nordiska krisberedskapskommittén ta vid. Om inte bör statsministrarna i god tid informera varandra om nationella åtgärder som kan påverka grannlandet, dess befolkning eller det nordiska samarbetet överlag. Dessa mekanismer hade sannolikt gjort skillnad under pandemin.

Coronapandemin, som har drabbat världen globalt, men inte minst slagit hårt mot stora delar av Europa och de nordiska länderna, visar behovet av samverkan inom Norden. Att våra respektive länder väljer olika vägar att bemöta en pandemi beror möjligen på ländernas olika bedömningar och inrikespolitiska kulturer och är naturligtvis fullt legitimt givet att vi är självständiga stater. Samtidigt har vi både hjärtat och nyttan i Norden vid sidan av nationen och när de nordiska länderna väljer olika vägar i hanteringen av större nationsöverskridande kriser är det av största vikt att det nordiska samarbetet står fast och fortsättningsvis fungerar. Med målet att vara världens mest integrerade region är det av stor vikt att det får avgörande nytta i praktiken i situationer som denna. En nordisk krisberedskap ska skapa förutsättningar för försörjning av bl.a. medicin och sjukvårdsmateriel till de nordiska invånarna. Ett annat gott exempel på nödvändigheten av en starkare nordisk krisberedskap är från den varma sommaren 2018. Efter omfattande skogsbränder och stora nationella påfrestningar i Norden syntes med all tydlighet behovet av samverkan, särskilt med våra närmaste grannar. Otaliga

skogsbränder härjade samtidigt i flera av våra nordiska länder, och assistans fick begäras från östra och södra Europa för att övermanna lågorna. Tack vare brandflyg, brandbilar och frivilliga krafter från andra länder kunde bränderna bekämpas och ännu värre katastrofer undvikas. Samtidigt illustrerade situationen att det finns ett stort värde i och behov av att vi nordiska grannländer i mycket högre grad upprättar en gemensam krisberedskap som utan onödiga hinder kan operera över våra gränser. Räddningstjänstssamarbetet Nordred möjliggör förvisso värdefullt räddningstjänstutbyte, men långt ifrån tillräckligt i förhållande till vad som skulle kunna organiseras och behövas vid kriser och katastrofer av dignitet och vidsträcktthet. Det gäller även sjukvården. Beroende på var i Norden medborgare bor råder olika förutsättningar, som t.ex. skillnader mellan städer, landsbygd och glesbygd. Därför är det viktigt att satsa på jämlik vård för alla, oavsett belägenhet. Genom att öka det nordiska samarbetet inom området öppnas nya möjligheter. Det kan exempelvis röra sig om att göra det enklare att få vård i andra nordiska länder, men där hemlandets sjukvårdssystem står för kostnaden. I dagsläget finns samarbeten mellan exempelvis ambulanssjukvården och olika sjukhus i Norden; dock finns det alltid potential till vidareutveckling.

Vi anser att vår samlade beredskap behöver inventeras, samordnas och koordineras. Vi menar också att vi skulle tjäna på att bygga upp viss beredskap tillsammans, såsom en gemensam brandflygsflotta, där vi skulle få ut avsevärt mycket mer förmåga och effekt genom att samverka kring resursförmåga än om varje nordiskt land ska bygga upp och upprätthålla beredskap som är svår att försörja på egen hand. Vi är också beredda att uppdraga åt regeringen att se över möjligheten till gemensamma beredskapslager där synergi- och samordningseffekter är betydande utifrån logistiska och ekonomiska perspektiv. Gemensamma nordiska lager kunde komplettera, inte ersätta, nationella eller lokala beredskapslager. Vi föreslår vidare att ansvariga statsråd ska bejaka de initiativ som har tagits inom ramen för Nordiska rådet och se över gemensamma resurser och var våra länder kan samverka samt ta initiativ till att avlägsna de gränshinder som eventuellt kan fördröja samverkan vid kriser.

9. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2, 3 och 8,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2, 4 och 7 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 1 och avslår motionerna
2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD),
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 5 och 9 samt
2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 16.

Ställningstagande

Regeringen måste säkra att gränspendlare inte faller mellan stolarna vid kriser. Under covid-19 har gränser också stängts utan förvarning. Från dag till dag har nya regler och procedurer för gränspendlare etablerats. Olika krav på underlag för att bevisa bostad och arbetsplats har införts. Gränser har öppnats och stängts mot olika regioner från vecka till vecka. Och pendlingstiderna har ökat kraftigt. De nordiska regeringarna måste etablera ett bättre samarbete vid kriser så att insatser som påverkar gränserna – och de invånare som rör sig över dessa – samordnas och kommuniceras till varandra. Vi anser att regeringen ska ta initiativ till att de nordiska regeringarna etablerar kommunikations- och samarbetsstrukturer för kristillfällena. För personer som pendlar från Sverige till Danmark uppstår även en problematik vid uppsägning. Under tiden en person arbetar i Danmark betalas det avgift till dansk a-kassa. Det är en högre avgift än i Sverige. Vid uppsägning övergår dock personen till svensk a-kassa där ersättningen är mycket lägre än i Danmark. Gränspendlare betalar alltså högsta avgift men får lägsta ersättning. Därtill kommer att nyutbildade i Danmark kan ingå i och betala till a-kassan. Men vid uppsägning utgår ingen ersättning från svensk a-kassa då reglerna i Sverige – i motsats till Danmark – inte täcker personer med mindre än ett år i arbetslivet. Regeringen måste ta initiativ till att få till stånd en mer rättvis modell för betalning till och ersättning från a-kassa för gränspendlare. Dessa problem är ett axplock av de många utmaningar som möter pendlarna i Öresundsregionen och i viss mån övriga Norden. Därtill kommer banker som inte vill ge lån, pensionssystem som är omöjliga att överskåda och gränser som stängs och öppnas utan förvarning. Ska det vara möjligt att leva i hela Norden anser vi att de nordiska regeringarna bör ta fram en ny gränshinderstrategi – inte för att skapa fler hinder men för att ta bort dem.

Norden som helhet, och de nordiska länderna var för sig, har på flera områden länge varit drivande i jämställdhetsfrågor. Sedan mer än 40 år arbetar de nordiska länderna tillsammans för att öka jämställdheten på alla områden i samhället. Detta är dock inget skäl att luta sig tillbaka eller tro att arbetet är klart. Tvärtom. Jämställdhet mellan könen är en av grunderna till att den nordiska modellen blivit så framgångsrik, och till att Norden på många sätt står sig starkt i internationella jämförelser. Det arbete som bedrivits och de erfarenheter vi gemensamt har är något vi kan, bör och ska dela med oss till andra länder och samarbetsorganisationer. Så kan Norden bidra till jämställdhet inte bara i vår region utan också i andra delar av världen. Till stöd för detta finns exempelvis samnordisk statistik som kan användas och förklara

våra erfarenheter och den utveckling i jämställdhetsfrågorna som Norden genomgått. Att mäta och förklara jämställdhetspolitikens effekter och resultat är viktigt och ett arbete som bör fortsätta. Samtidigt ser vi hur den gränshindersproblematiken också drabbar jämställdheten. Medan verksamheter i mansdominerade yrken ges undantag försvåras arbetspendling för kvinnodominerade yrken. Vi anser att detta är allvarligt och behöver belysas.

Nordens kanske största tillgång är den fria rörligheten och passfriheten. På senare år har vi sett hur denna utmanats gång på gång. Under senare år har gränserna mellan de nordiska länderna flera gånger och på flera håll varit så gott som stängda. Vi har också sett att nya gränshinder uppstått. På flera områden utmanas därmed kärnan i den nordiska grundlagen Helsingforsavtalet. Därför anser vi att det bör tillsättas en samnordisk utredning som utvärderar hur gränshinder bättre kan motverkas och hur stängandet av gränser i Norden kan förhindras. Denna bör innefatta Gränshinderrådets roll och om ytterligare krav bör ställas för att upprätthålla den fria rörligheten i Norden. En diskussion behöver också inledas kring Helsingforsavtalets ställning och om uppenbara brott mot Helsingforsavtalet bör kunna överprövas eller leda till konsekvenser. I grunden handlar det om de nordiska medborgarnas möjlighet att ta till vara de rättigheter som samarbetet mellan länderna innebär. Vi anser att det arbete som nu genomförs för att stärka samarbetet på det säkerhetspolitiska området bör vägas in för att eventuellt leda till justeringar i Helsingforsavtalet som säkerställer Nordens möjligheter att agera gemensamt i krissituationer.

Många av de områden där de nordiska länderna behöver stärka sitt samarbete skulle våra länder ha nytta av varje dag. Men de skulle också vara av mycket stor betydelse om vi ställs inför nya kriser och utmaningar. Det handlar både om klimatfrågan, säkerhetspolitiska kriser, hälsorisker och mycket annat. Erfarenheterna av covid-19-pandemin visar tydligt att den gemensamma nordiska krisberedskapen behöver stärkas. När länder oberoende av varandra på olika grunder stängde gränser ledde det både till förvirring och på vissa håll också till att krisen i bredare bemärkelse förvärrades. Inom Norden behövs operativa strategier för hur allvarliga samhällshändelser som drabbar Norden som helhet kan mötas. När det gäller just förmågan att hantera kriser finns för få funktioner på plats inom ramen för det nordiska samarbetet. Därför är det viktigt att den utvärdering som görs efter coronakrisen inte enbart ägnar sig åt rena krisberedskapsfrågor eller hälsopolitik utan också analyserar hur Norden bättre kan samarbeta på andra områden, exempelvis för att mota ekonomiska kriser och kraftigt stigande arbetslöshet till följd av omvälvande händelser. Ett exempel på hur de nordiska länderna genom gemensam arbetsmarknadspolitik kan stärka sitt samarbete kan vara att bygga upp gemensamma personalpooler inom samhällsviktiga områden. Detta kräver mer harmonisering av regelverk. I sammanhanget är det också viktigt att arbetet för att se till att nordiska medborgare har grundläggande kunskaper i nordiska språk säkerställs så att man har möjlighet

att verka i grannländerna. Andra exempel på områden där samarbete kan minska sårbarheten inför framtida kriser är exempelvis energiområdet och frågor som gäller livsmedelsförsörjning.

10. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 5 och 9 samt avslår motionerna

2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2, 3 och 8,

2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2, 4 och 7,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 16 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

I en undersökning gjord av Nordiska ministerrådet 2017 uppger mer än 90 procent av befolkningen att det är viktigt eller väldigt viktigt med nordiskt samarbete. Det är emellertid viktigt att det blir mer än bara floskler. Nordens statsministrar har sagt att Norden ska vara världens mest integrerade region 2030. Samtidigt har vi de senaste åren sett hur gränskontroller och gränstängningar har införts. Jag anser att regeringen bör verka för att gränserna mellan de nordiska länderna ska hållas öppna utan gränskontroller av nordiska medborgare.

I och med spridningen av covid-19 har de nordiska länderna infört olika typer av tillfälliga inskränkningar som påverkat människors möjlighet att resa mellan länderna. Det har varit en nödvändighet för att bekämpa pandemin men har också drabbat människor i olika grad, inte minst de som bor och verkar i gränsområdena. Många har upplevt svårighet med att träffa sina familjer på andra sidan gränsen och andra beskriver en starkare känsla av vi och de. I och med att många pendlare nu tvingas arbeta på distans uppstår bl.a. vad det nordiska Gränshinderrådet kallar för ett administrativt skattedilemma, där många nu blir beskattade i två länder. Målsättningen ska vara ett öppet Norden där sådant som att arbeta och bo i olika länder och beskattning kan ske på ett tryggt och säkert sätt. Vilka regler som gäller under krissituationer ska vara tydligt för alla nordiska medborgare och det gränsöverskridande samarbetet i

gränsregioner ska värnas. Jag anser att regeringen ska verka för att den nordiska integrationen ska öka och att gränshinder ska tas bort.

I dag saknas information om de personer som rör sig över en nordisk gräns för arbete. Det gör att det är svårt att veta hur stor betydelse gränsöverskridande samarbete har. Jag anser att regeringen därför bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik.

EU begränsar demokratin. I EU går alltid den inre marknadens intressen framför miljön, arbetsrätten, folkhälsan och konsumentintressena. I och med Storbritanniens utträde ur EU har samarbetet förändrats. Jag vill att de nordiska länderna agerar gemensamt inom EU för att kunna ha en större påverkan. Jag vill inte att det ska resas nya hinder för handel eller studentutbyte eller möjligheten för våra medborgare att bo och arbeta i varandras länder. Jag anser att Sverige ska arbeta för ett integrerat Norden med så få hinder som möjligt mellan de länder som är medlemmar i EU och de som inte är det.

Under det gångna året har det nordiska samarbetet, liksom nästan allt annat i samhället, präglats och påverkats av covid-19-pandemin. Tyvärr har pandemin avslöjat stora svagheter i det annars så starka och täta samarbetet mellan de nordiska länderna. Den bristande samordningen i de nordiska ländernas insatser för att hantera smittspridning och vårdens behov ställer krav på åtgärder. Att gränser mellan våra länder under senare år stängts är ett svaghetstecken och något som måste undvikas i framtiden. Inför framtiden finns ett starkt behov av att vitalisera och utveckla det nordiska samarbetet, och i det arbetet behöver Sverige spela en aktiv roll. En utvärdering av de nordiska ländernas åtgärder måste genomföras. I denna utvärdering måste regeringen ta ansvar för att med stor öppenhet medverka till att verkliga lärdomar kan dras.

11. Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin, punkt 3 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och
avslår motionerna

2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2, 3 och 8,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 5 och 9,
2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 2, 4 och 7,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 16 samt
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

De nordiska samarbetsministrarna har enats om en ny vision för det nordiska samarbetet. Visionen lyder att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. Detta är en vision som skulle stärka vår region oerhört och inte minst underlätta det dagliga livet för oss som bor i gränsbygder. Arbetspendlingen skulle underlättas, vilket väl behövs. Det skulle bli lättare att studera över gränserna. Vi skulle kunna slippa krånglig byråkrati då vi har gemensamma plattformar etc. Tyvärr har den vitt skilda hanteringen av covid-19 i de nordiska länderna gjort att vi tagit många steg bakåt i stället för att närma oss visionens mål. Detta har lett till stängda gränser som fört med sig stora bekymmer, inte minst för alla som bor och verkar i gränsområden. Släkt och familjer har splittrats under lång tid, föreningslivet har satts på prov och det har även i viss mån varit stora prövningar för arbetspendlare. Mitt i detta har också många hårda ord fällts mellan våra nordiska grannar, vilket tyvärr resulterat i djupa sår som kommer ta tid att läka. Tyvärr vet vi att vi kommer att uppleva fler pandemier och andra kriser framöver. Med anledning av de stora bekymmer de stängda gränserna medfört av både fysisk och psykisk art anser jag att regeringen snarast bör ta initiativ till en gemensam nordisk strategi inför kommande pandemier och kriser så att gränserna aldrig stängs igen vid liknande lägen.

12. En nordisk coronakommission och utvärdering, punkt 4 (M, C, V)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M), Kerstin Lundgren (C),
Håkan Svenneling (V), Margareta Cederfelt (M) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 19,

2020/21:3206 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 och

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 2.

Ställningstagande

Coronapandemin har inneburit svårigheter för det nordiska samarbetet som är en central plattform för Sveriges internationella engagemang. Det finns all anledning att också granska och utvärdera vårt samarbete i ljuset av hur länderna tillsammans har hanterat gemensamma utmaningar och problem i spåren av coronapandemin. Att de nordiska länderna hanterat den pågående pandemin olika väcker viktiga frågor om vår förmåga att möta globala utmaningar tillsammans. Efter den kris som nu drabbat våra samhällen finns anledning att utvärdera hur samarbetet i vårt närområde fungerar, hur relationerna mellan våra länder påverkats och framför allt hur vi gemensamt ska möta de ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19. De samhällsekonomiska och hälsorelaterade konsekvenserna av covid-19 är stora utmaningar för hela den nordiska regionen, men gränsregionerna är särskilt drabbade. För att undvika brister i samarbetet framöver anser vi att en nordisk coronakommission bör tillsättas med uppdrag att utvärdera de nordiska ländernas agerande samt utarbeta en strategi för ökat samarbete vid kommande gemensamma kriser

Tyvär har coronapandemin avslöjat stora svagheter i det annars så starka och täta samarbetet mellan de nordiska länderna. Den bristande samordningen i de nordiska ländernas insatser för att hantera smittspridning och vårdens behov ställer krav på åtgärder. Att gränser mellan våra länder under senare år stängts är ett svaghetstecken och något som måste undvikas i framtiden. Inför framtiden finns ett starkt behov av att vitalisera och utveckla det nordiska samarbetet, och i det arbetet behöver Sverige spela en aktiv roll. En utvärdering av de nordiska ländernas åtgärder måste genomföras. I denna utvärdering måste regeringen ta ansvar för att med stor öppenhet medverka till att verkliga lärdomar kan dras.

13. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet, punkt 5 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt
avslår motionerna
2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 22–24 och
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 5.

Ställningstagande

I ett nytt geopolitiskt landskap som tydligt sätter sin prägel på Arktis ställs viktiga frågor om politiskt ledarskap och sammanhållning på sin spets. Först och främst anser vi att Sverige behöver ägna ett större intresse och engagemang för vårt norra närområde när det nu ges en ökad försvars- och säkerhetspolitisk betydelse givet andra aktörers ekonomiska och militära intressen. Det inbegriper mer samarbeten och mer resurser, inte minst avseende försvaret. De säkerhetspolitiska utmaningar som vi möter i norr ställer även viktiga frågor om hur vi värnar och skyddar de för Sveriges välstånd avgörande Atlantförbindelserna i händelse av ökade spänningar. Upprätthållandet av navigationsfriheten är i detta sammanhang centralt. Så även skyddet av de många Atlantkablar som binder samman våra kontinenter. Vi anser att en aktiv svensk politik är en viktig förutsättning för vår långsiktiga förmåga att stå emot icke-demokratierna Rysslands och Kinas ambitioner att sätta sin prägel på utvecklingen i Arktis och i den nordligaste delen av Europa.

14. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet, punkt 5 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 22–24 och avslår motionerna

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 5.

Ställningstagande

Miljön i Arktis är unik och den biologiska mångfalden är av särskild vikt att bevara, vad gäller både natur och djurliv. Kombinationen av ett långsiktigt miljötänkande och utvinning av naturresurser bör tas i beaktande. I Arktis finns många unika arter som riskerar att försvinna om inte hänsyn tas till mänsklig aktivitet i området. Det är även viktigt att identifiera kultur- och naturlämningar av höga skyddsvärden så att dessa kan skyddas från påverkan. Konkreta åtgärder för att förhindra rovdrift som kan skada miljön behöver också vidtas. Det är också viktigt att det finns beredskap för olika former av olyckor och utsläpp som allvarligt kan skada Arktis natur. Arktis urfolk består av flera folk i den arktiska regionen, varav samerna är det folk som lever i de svenska arktiska områdena. Det är av största vikt att Arktis urfolk och de folk

som finns i den arktiska regionen kan verka fritt och utan inblandning. Utgångspunkten behöver vara att urfolken kan åtnjuta samma möjligheter och rättigheter som övriga folk i Arktis. Bevarandet av kulturen för folken i Arktis är en fråga som är viktig, och vi har i vår budgetmotion för 2020/21 tillfört 2 miljoner kronor till Åjtte – Svenskt fjäll- och samemuseum och 2, 5 miljoner kronor till Internationella Samiska Filminstitutet. Urfolken i Arktis och övriga folkgrupper har ett unikt kulturarv som utvecklats under årtusenden och präglats av de särskilda miljömässiga förutsättningar som finns i Arktis. I Sverige behöver den samiska kulturen och kulturen för nordbor som verkat i Arktis bevaras.

15. Samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet, punkt 5 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C) yrkande 5 och avslår motionerna

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 22–24 och

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Utifrån regeringens rapportering av Arktissamarbetet i skrivelsen om Nordiska rådets verksamhet är det tydligt att det finns stora behov av att utveckla samarbetet, med tydligt fokus på resultat. Effekterna av klimatförändringarna i Arktis är tydliga, på både människor och djur. Mer behöver göras för att skydda de känsliga områdena kring Arktis. Här krävs ett ökat samarbete och ansvarstagande från de berörda länderna. Centerpartiet vill exempelvis att marina reservat ska etableras för att skydda området från exploatering genom olje-, gas- och mineralutvinning samt havsfiske och för att skydda invånarna, och vi vill att regeringen ska driva det. De nordliga områdena är inte bara viktiga ur ett klimat- och miljöperspektiv, utan får också allt större betydelse i ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Ryssland påverkar också vårt nordliga närområde då de rustar militärt i Arktis- och Barentsområdena. Det är en utmaning för oss och våra nordiska grannländer. Vi anser att det är viktigt att försöka bibehålla Arktis som ett lågspänningsområde.

16. De nordiska ländernas regionala samarbeten, punkt 6 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 och

avslår motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 13, 14, 27 och 28 samt

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Nato utgör grunden för försvaret av ländernas suveränitet, integritet och frihet i norra Europa. Det är särskilt betydelsefullt i en tid när säkerhetsläget i vår del av världen försämras till följd av ökad militär aktivitet i Östersjön såväl som i Arktis, i issmältningens spår. Ryssland utgör ett hot mot säkerheten i Sveriges närområde för överskådlig tid framöver. Vi anser att de försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten som i dag säkrar freden i Nordeuropa ska värnas och stärkas. Den värdegemenskap och de strategiska såväl som historiska band som för Sverige samman med grannländerna i Norden och Baltikum ska värnas. Samarbetet mellan de åtta nordisk-baltiska staterna (NB8) utgör en viktig grund för Sveriges förmåga att forma allianser med likasinnade och bygga en grund för vårt engagemang i världen. Exempel på frågor som belyser vikten av ett starkare samarbete inom NB8 är utvecklingen i Belarus, stödet till Ukraina under fortsatta anfall från Ryssland samt den kritiska granskningen av byggandet av det belarusiska kärnkraftverket i Astravets invid Litauens gräns. I en tid när multilateralismen utmanas och länder vänder sig inåt, särskilt i coronapandemins spår, är det helt avgörande att det nordisk-baltiska samarbetet förmår att upprätthålla en ökad grad av koordinering och samsyn kring utvecklingen i vår del av världen. Det är avgörande för vår förmåga att vara med och främja normer och standarder globalt i en alltmer oförutsägbar värld.

Coronapandemin har väckt viktiga frågor om Sveriges och våra grannländers förmåga till samarbete i tider av kris. Det kommer framgent att finnas anledning att utvärdera hur det nordiska samarbetet har fungerat, hur relationerna mellan våra länder påverkas av pandemin och framför allt hur vi gemensamt ska möta de långsiktiga ekonomiska och sociala konsekvenserna

av covid-19. Det är betydelsefullt att främja en ökad grad av nordiskt-baltiskt samarbete i EU. Detta för att stärka vår gemensamma förmåga att adressera frågor av värde för regionen, såsom utvecklingen i Arktis, Östersjön och i det östliga närområdet. Nordeuropa förändras till följd av klimatförändringarna. Uppvärmningen i Arktis är högre än det globala snittet och tydliggör dess inverkan på fred, säkerhet och välbefinnande. Rysslands ökade ambitioner att stärka kontrollen av Nordostpassagen adresserar viktiga frågor om upprätthållandet av navigationsfriheten. Vi anser att de försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten som i dag säkrar freden i Nordeuropa ska värnas och stärkas. Nato utgör grunden för försvaret av ländernas suveränitet, integritet och frihet i norra Europa.

17. De nordiska ländernas regionala samarbeten, punkt 6 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 13, 14, 27 och 28,

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi ser väldigt positivt på Nordens roll i, och samarbeten med, omvärlden, inte minst det nordisk-baltiska samarbetet, detta särskilt i en tid av oro och instabilitet i Östersjöregionen. Samarbetet mellan de nordiska länderna och Baltikum är ett samarbete som kan utvecklas på både regeringsnivå och parlamentarisk nivå i alla formella och informella format som vi har tillgängliga och kan utveckla. Vi vill utreda möjligheterna att Norden gemensamt med de baltiska staterna också ser över möjligheterna att upprätta ett gemensamt cyberförsvar.

18. De nordiska ländernas regionala samarbeten, punkt 6 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 13, 14, 27 och 28 samt avslår motionerna

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Efter Sovjetunionens fall stöttade Ryssland de ryska minoriteterna i de stater som motsatte sig rysk kontroll, t.ex. de baltiska staterna. Stödet kom i form av pengar, ryska pass och propagandamedel. Gränsdragningen mellan de baltiska staterna och Ryssland löstes i stort sett på 1990-talet. Estlands och Lettlands vägran att automatiskt ge sina rysktalande invånare medborgarskap komplicerar dock fortfarande relationerna. Samtidigt kritiserar de baltiska staterna Rysslands vägran att erkänna att de ockuperades av Sovjetunionen under och efter andra världskriget. Jag anser att regeringen inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen bör främja såväl förbättrade relationer mellan de baltiska staterna och Ryssland som relationerna mellan baltiska folkgrupper och ryska minoriteter i Baltikum.

Trots att det är nästan 30 år sedan Sovjetunionen upplöstes och de tre baltiska staterna erkändes som självständiga är frågan om medborgarskap för den ryska minoriteten ännu inte löst. En betydande andel av befolkningen i Baltikum har ryska som modersmål och många av dem saknar medborgarskap. Medan samtliga invånare i Litauen blev medborgare i och med självständigheten finns fortfarande ett stort antal icke-medborgare i både Estland och Lettland. Frågan om medborgarskap är komplex och inte helt enkel att lösa. Icke-medborgare har visserligen möjlighet att genomgå en naturaliseringsprocess för att få medborgarskap, men det är långt ifrån en självklarhet för alla att göra detta. Numera får dock barn till statslösa föräldrar automatiskt medborgarskap i både Estland och Lettland. Också språkfrågan är känslig i Baltikum. Både Estland och Lettland har stränga språklagar och trots att det finns många rysktalande i de båda länderna har man av historiska och politiska skäl valt att inte erkänna ryska som ett officiellt språk. Den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk trädde i kraft 1998. De

baltiska staterna har dock inte skrivit under den. Jag anser att Sverige bör arbeta för att de baltiska staterna skriver under den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.

De baltiska staterna gick med i både EU och Nato 2004. Deras ekonomiska beroende av Ryssland är numera obetydligt. Ryssland försöker samtidigt minska sitt beroende av transporter genom Baltikum. Även i Baltikum är ryska påverkansoperationer ett problem och relationerna mellan Ryssland och de baltiska staterna är fortsatt ansträngda. Jag anser att Sverige i samarbetet inom Östersjöregionen spelar en viktig roll för utvecklingen i regionen och att Sverige, utöver de redan prioriterade områdena demokratisk utveckling, respekt för mänskliga rättigheter samt miljö- och klimatfrågor, även bör verka för att stärka ländernas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer. Detta kan exempelvis ske genom kunskapsutbyten som även stärker den svenska förmågan på området. Det är positivt att kontakter med Ryssland, i första hand genom folk-till-folk-samarbete och informationsinsatser, också ses som en viktig målsättning. Jag anser att regeringen inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen bör verka för att stärka de baltiska staternas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:90

Regeringens skrivelse 2020/21:90 Nordiskt samarbete 2020.

Följdmotionerna

2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag åt regeringen att ta initiativ till en nordisk krisberedskapskommitté under respektive nordisk statsminister och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett statsministrarnas samråd under ledning av ordförandelandet i Nordiska ministerrådet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att samordna genomförandet av EU-direktiv och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att långsiktigt stärka det nordisk-baltiska samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillvarata Nordens attraktionskraft och främja handel, innovationer och Norden som besöksmål och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtida relationer med Storbritannien och ökat nordiskt samarbete inom ramen för EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en långsiktig nordisk forskningsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stärka den nordiska språkförståelsen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en nordisk kulturkanon i de nordiska skolorna och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att Norden ska vara världsledande inom frågor som rör djurskydd och djurens välbefinnande och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att de nordiska länderna i högre utsträckning än i dag ska harmonisera djurskyddslagstiftningen och regelverket för uppföljande kontroller så att bristande djurskydd inte ska kunna utgöra en konkurrensfördel inom Norden och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter till och former för ett gemensamt nordiskt lagråd för förebyggande av gränshinder och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet ska verka för ett fördjupat och förstärkt nordiskt samarbete mot terrorism, terrorresor och radikalisering och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att långsiktigt verka för en gemensam nordisk yttre gräns och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa långsiktiga förutsättningar för ett djupare nordiskt försvars- och säkerhetssamarbete som också omfattar ömsesidiga försvarsgarantier och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samordna nordisk krisberedskap och se över möjligheten till gemensamma nordiska beredskapslager och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att utvidga svanmärkningen till nya produktgrupper inom området cirkulära produkter och verka för att bedömningarna görs med hög och stigande vetenskaplig kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska slopa avfallsskatten och underlätta handel med avfall inom Norden och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en dialog med de andra nordiska länderna för att utveckla gemensamma miljöstandarder för fiskerinäringen och utveckla förvaltningssystemen i de olika länderna så att de harmonierar med varandra, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att förstärka samarbetet inom Norden vad gäller kvalitetssäkring av förutsägelser om effekter av havsförurning bl.a. genom gemensamma forskningsmiljöer och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska anpassa den svenska klimatpolitiken efter Nordiska

ministerrådets slutsatser om de sätt på vilka Norden bäst kan bidra till klimatförbättring och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd av Arktis unika miljö och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att urfolk i Arktis ska kunna verka fritt och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bevarandet av kultur hos folken i Arktis och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av det nordiska samarbetet under krisen i en nordisk coronakommission och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fördjupat samarbete kring ekonomi och innovationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ministerråd för infrastruktur och transport och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nordiskt ledarskap i den gröna omställningen och utformningen av taxonomin och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samarbete mellan Norden och Baltikum och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett Norden som levererar trygghet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer aktiv svensk Arktispolitik och ett nytt strategiskt förhållningssätt till de geopolitiska utmaningarna i Arktis och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska värna och skydda Atlantförbindelserna i händelse av ökade spänningar, upprätthålla navigationsfriheten samt värna skyddet av Atlantkablarna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera hur gränshinder kan motverkas och hur gränsstängningar i Norden kan förhindras vid krissituationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av de nordiska ländernas hantering av covid-19-pandemin och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för ökat nordiskt samarbete vad gäller krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av ett ministerråd för transportfrågor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbetet inom Arktiska rådet och Barentsrådet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad långsiktighet vad gäller stöd som riktar sig till barn- och ungdomsorganisationer och tillkännager detta för regeringen.

Redogörelse 2020/21:NR1

Redogörelse 2020/21:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2020.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:163 av Per Lodenius (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med motionens intentioner uppmärksamma att det 2021 är 100 år sedan Ålandsöverenskommelsen skrevs under och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kommission bör tillsättas med uppdrag att utvärdera de nordiska ländernas agerande samt utarbeta en strategi för ökat samarbete vid kommande gemensamma kriser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:415 av Niels Paarup-Petersen (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkra att gränspendlare inte faller mellan stolarna vid kriser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska ta initiativ till att de nordiska regeringarna etablerar kommunikations- och samarbetsstrukturer för kristillfällen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en ny gränshinderstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:438 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör ta initiativ till att vi i Norden gemensamt tar fram en strategi för hur vi ska agera gemensamt vid kommande pandemier och kriser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att gränserna mellan de nordiska länderna ska hållas öppna utan gränskontroller av nordiska medborgare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppmärksamma den nordiska passunionens 70-årsjubileum 2022 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att den nordiska integrationen ska öka och att gränshinder ska tas bort och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för ett integrerat Norden med så få hinder som möjligt mellan de länder som är medlemmar i EU och de som inte är det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen bör främja såväl förbättrade relationer mellan de baltiska staterna och Ryssland som relationerna mellan baltiska folkgrupper och ryska minoriteter i Baltikum och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen bör verka för att stärka de baltiska staternas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att de baltiska staterna skriver under den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Estland och Lettland behandlar den ryska minoriteten enligt FN:s konvention om individer som tillhör minoriteter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:914 av Emilia Töyrä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett svenskt Barentsinstitut samt Barentssamarbete och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Nordensamarbetet bör fokusera på försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar samt på att lösa de gränshinder som försvårar för den fria rörligheten och integrationen mellan våra länder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2884 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samverkan för att delta i G20 och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av nordiskt samarbete och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetet för att göra Norden till den mest integrerade och klimatsmarta regionen i världen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av hur gränshinder bättre kan motverkas och hur stängandet av gränser i Norden kan förhindras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat nordiskt samarbete för att hantera framtida kriser och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att belysa hur gränshindersproblematik drabbar jämställdheten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2998 av Noria Manouchi m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtagandet av en nationell Öresundsagenda för att intensifiera arbetet med att skapa ökade förutsättningar för fortsatt integration och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det regionala samarbetet mellan länderna i norra Europa och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3206 av Hans Wallmark m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av det nordiska samarbetet under krisen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett ökat samarbete i norra Europa och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklad		
2020/21:914	Emilia Töyrä m.fl. (S)	
2020/21:2884	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	2
2020/21:2998	Noria Manouchi m.fl. (M)	
2020/21:3947	Aron Emilsson m.fl. (SD)	5–15, 17 och 19
2020/21:3959	Linda Modig och Magnus Ek (båda C)	3